ओं नमः परमात्मने, श्री महागणपतये नमः श्री गुरुभ्यो नमः

हरिः ओं

उदकशान्ति मन्त्रपाठः

(without Anushangam)

Contents

1 उदकशान्ति6
1.1 वेदारंभे सर्वसाधारण्येन जप्याः मन्त्राः 6
1.2 वेदाधया6
1.3 रक्षोघ्नं7
1.4 इन्द्र सूक्तं9
1.5 ये देवा:
1.6 आयुष्कामेष्टि मन्त्राः13
1.7 अग्ंहोमुच मन्त्राः13
1.8 शास्तृ सूक्तं (आप्यं)14
1.9 राष्ट्रभृतं14
1.10सर्प सूक्तं16
1.11पंचचोडाः16
1.12अप्रतिरथ:18
1.13चमकं तृतीय अनुवाकः20
1.14विहव्यम्20
1.15मृगार:22
1.16सर्पाहुती मन्त्रा:25
1.17गन्धर्वाहुतीः25

1.18अज्यानि मन्त्राः	26
1.19अथर्वशीर्षं	27
1.20 प्रत्यंगिरस:	28
1.21अन्न सूक्तं	34
1.22वाख् सूक्तं	35
1.23श्रद्धा सूक्तं	36
1.24ब्रह्म सूक्तं	37
1.25गो सूक्तं	38
1.26 सूर्या चन्द्रमसा सूक्तं	39
1.27नासदासीय सूक्तं	40
1.28भाग्य सूक्तं	42
1.29नक्षत्र सूक्तं(वाक्यं)	44
1.30नक्षत्र उपहोम मन्त्राः	56
1.31वरुण सूक्तं	63
1.32पवमान सूक्तं	64
1.33नक्षत्र सूक्तं (नक्षत्र जप मन्त्राः)	68

Notes: This Book has been brought to you with the courtesy of some Veda learners who have collaborated to prepare this book. This version is a special version without anushangam and compiled at a request of some Veda learning group. This first version is being uploaded as Version 3.0 to maintain tracking with main version which includes AnuShangam also.

Please give your feedback, comments and report errors to the e-mail id vedavms@gmail.com. We shall strive to make this book more accurate and error-free.

You may note that there are inherent "paata bedhas" when we compare various sources and books. We have made constant reference to the Taittiriya Sakhaa compiled and commented by Shri. Sayanacharya of 13th Century and Shri Bhatta Bhaskaracharya (period unknown). Their manuscript compilations were later converted into books by great Scholars. One of such sets of "Taittiriya" was printed and published during earlier 1900 A.D. at Govt. Branch Press, Mysore and another set later published under "Anandaashram Series". These Books were referred to by us as our primary source material for this Book.

This book has not been prepared with any commercial purpose and is purely for studies.

Conventions used in Letters:

```
    ✓ - is represented by (g)
    ৺ - is represented by (gg)
    ৺ - is represented by (gm)
    E - is represented as anunaasikam
```

Version Notes: Version 4.0 dated 30th November 2019

1. In this Version, the Source references of various Mantras have been indicated.

TS - Taittiriya Samhita

TB - Taittiriya Brahamanam

TA - Taittiriya Aranyakam

EAK - Ekaagni Kaandam

RV - Rig Veda Samhita

- Corrections found and reported till 30th November 2019 have been incorporated
- 3. Convention improvements in Nasal, representation of Svarabhakti and sound extensions have been incorporated
- 4. Some Paragraph numbering will be different and the Paragrap numbers given for short forms of Mantra will be missing. Some numbers have been changed to match with Mantra Source Reference.
- 5. This is special version, **without any Anushangam**, prepared at the request of some Veda Learning Groups.

1 उदकशान्ति

हरिः ओं। -- । श्री गुरुभ्यो नमः

1.1 वेदारंभे सर्वसाधारण्येन जप्याः मन्त्राः

ओं भूः तथ्सिवितु – वरिण्यं। ओं भुवः भर्गी देवस्य धीमिह।
ओं प्रवः धियो योनः प्रचोदयात्। ओं भूः तथ्सिवितु – वरिण्यं।
भर्गी देवस्य धीमिह। ओं भुवः धियो योनः प्रचोदयात्।
ओं स्वः तथ्सिवितु – वरिण्यं भर्गी देवस्य धीमिह।
धियो योनः प्रचोदयात्। ओं शान्तिः शान्तिः ।

1.2 वेदाधया

ओं। अग्निमीळे पुरोहितं-यज्ञस्य देवमृत्विजं। होतारं रत्न धातमं। इषे त्वोर्जेत्वा वायवस्स्थो पायवस्थ देवो वस्सविता प्रार्पयतु श्रेष्ठतमाय कर्मणे। अग्न आयाहि वीतये गृणानो ह्व्यदातये। निहोता सिथ्सि बहिषि। ज्ञानो देवीरभिष्टय आपो भवन्तु पीतये। ज्ञां योरभिस्रवन्तु नः॥ 1 (1)

1.3 <u>रक्षोघ्नं</u>

कृणुष्व पाजः प्रसितिन्न पृथ्वीं याहि राजे वामवा 💇 इभेन । त्रृष्वी मनु प्रसितिं द्रणानोऽस्ताऽसि विध्य रक्ष सस्तपिष्ठैः । तव भ्रमास आशुया पतं त्यनुस्पृश-धृषता शोशुचानः। तपू ७ ष्यग्ने जुह्वा पतं – गानसन्दितो विसृज विष्व गुल्काः । प्रतिस्पशो विसृज-तूर्णितमो भवा पायुर्विशो अस्या अदब्धः ॥ 2 योनो दूरे अघश्र सोयो अन्त्यग्ने माकिष्टे व्यथिरा दथर्षीत्। उदग्ने तिष्ठ प्रत्या तनुष्वन्य-मित्रा ् ओषता-तिग्महेते । यो नो अराति ए समिधान चक्रे नीचा तंधक्ष्यत सन्न शुष्कं। उध्वी भव प्रति विध्या-ध्यस्मदा विष्कृणुष्व दैव्यान्यग्ने । ा । । । । । । । अवस्थिरा तनुहि यातु जूनां जामिमजामिं प्रमृणीहि रात्रून् ॥ 3 सते जानाति सुमतिं य विष्ठय ईवते ब्रह्मणे गातुमैरत्। विश्वान्यस्मै सुदिनानि रायो द्युम्नान्यर्यो विदुरो अभिद्यौत् । । सेदग्ने अस्तु सुभग स्सुदानुर्यस्त्वा नित्येन हविषा य उक्थैः।

पिप्रीषति स्व आयुषि दुरोणे विश्वेदस्मै सुदिना-साऽसदिष्टिः । अर्चामिते सुमतिं घोष्यर्वाख्-सन्ते वा वाता जरता मियंगीः ॥ 4 ॥ । स्वश्वास्त्वा सुरथा मर्जये–मास्मे क्षत्राणि धारयेर–नुद्यून् । इह त्वा भूर्या चरेदुपत्मन् दोषावस्त दीदिवा ए समनुद्यून्। ्र क्रीडन्तस्त्वा सुमनस स्सपेमाभि द्युम्ना तस्थिवां सोजनानां। यस्त्वा स्वश्वस्सु-हिरण्यो अग्न उपयाति वसुमता रथेन । तस्य त्राता भवसि तस्य सखा यस्त आतिथ्य मानुषग् जुजोषत् ॥ 5 महोरुजामि बन्धुता वचो भिस्तन्मा पितुर्गीतमाद न्वियाय। त्वन्नो अस्य वचस-श्चिकिन्धि होतर्यविष्ठ सुक्रतो दमूनाः। अस्वप्न जस्तरणय स्सुशेवा अतन्द्रासोऽवृका अश्रमिष्ठाः । ते पायवः सिधयञ्चो निषद्याग्ने तव नः पान्त्वमूर। ये पायवो मामतेयं ते अग्ने पश्यन्तो अन्धं दुरिताद रक्षन्न् । ररक्ष तान्थ् सुकृतो विश्ववेदा दिप्सन्त इद्रिपवो नाह देभुः ॥ 6

त्वया वय ् संधन्य - स्त्वोता स्तव प्रणीत्य श्याम वाजान्।

डभाश्र सा सूदय सत्यता तेऽनुष्टुया कृणुद्ध - ह्रयाण।

अया ते अग्ने समिधा विधेम प्रतिस्तोम ् शस्यमानं गृभाय।

दहाशसो रक्षसः पाह्यस्मान् दुहो निदो मित्रमहो अवद्यात्।

रक्षोहणं वाजिनमाजि धर्मि मित्रं प्रथिष्ठ मुपयामि शर्म।

शिशानो अग्नः क्रतुभि स्समिद्ध - स्सनो दिवा स रिषः

पातु नक्तं॥ 7

विज्योतिषा बृहता भात्यग्नि रावि-र्विश्वानि कृणुते महित्वा ।
प्रादेवीर्माया स्सहते दुरेवा शिशशीते शृंगे रक्षसे विनिक्षे ।
प्रादेवीर्माया स्सहते दुरेवा शिशशीते शृंगे रक्षसे विनिक्षे ।
उतस्वानासो दिविषन्त्वग्ने स्तिग्मायुधा रक्षसे हन्त वा उ ॥ 8 (2)

1.4 इन्द्र सूक्तं

इन्द्रं वो विश्वतस्पिर हवामहे जनेभ्यः । अस्माकमस्तु केवलः । इन्द्रं नरो नेमधिता हवन्ते यत्पार्या युनजते धियस्ताः । ज्ञूरो नृषाता शवसश्चका न आ गोमित व्रजे भजा त्वन्नः ।

```
इन्द्रियाणि शतक्रतो या ते जनेषु पञ्चसुं । इन्द्र तानि त आ वृणे ।
अनुते दायि मह इन्द्रियाय सत्राते विश्वमनु वृत्रहत्ये ॥ 9
अनु क्षत्रमनु सहो यजत्रेन्द्र देवेभिरनु ते नृषद्ये ।
आयस्मिन्थ् सप्तवासवा स्तिष्ठन्ति स्वारुहो यथा।
ऋषिर्ह दीर्घ श्रुत्तम इन्द्रस्य घर्मी अतिथिः।
आमासु पक्वमैरय आ सूर्य ् रोहयो दिवि ।
घर्मन्न सामन्तपता सुवृक्तिभि-र्जुष्टं गिर्वण सेगिरः।
इन्द्रमिद् गाथिनो बृहदिन्द्र मर्केभि रर्किणः । इन्द्रं वाणीरनूषत ॥ 10
गायन्तित्वा गायत्रिणो चं त्यर्क मर्किणः।
ब्रह्माणस्त्वा शतक्रत-वुद्ध ् शमिव ये मिरे।
अ एहो मुचे प्रभरेमा मनीषा मोषिष्ठ-दाव्ने सुमतिं गृणानाः ।
इदिमिन्द्र प्रति हव्यं गृभाय सत्यास्सन्तु यजमानस्य कामाः ।
विवेषयन्मा धिषणा जजान स्तवै पुरा पार्यादिन्द्र महः।
अर्हसो यत्र पीपरद्यथा नो नावेव यान्त मुभये हवन्ते ॥ 11
```

```
प्रसम्राजं प्रथम मध्व-राणाम ् हो मुचं वृषभं यज्ञियानां।
अपान्न-पातमश्विना हयन्त मस्मिन्नर इन्द्रियं धत्तमोजः ।
विन इन्द्र मृथों जिह नी चा यच्छ पृतन्यतः।
अधस्पदं तमीं कृधि यो अस्मा एं अभिदासति ।
इन्द्रक्षत्र मभि वाममोजो ऽजायथा वृषभ चर्षणीनां।
अपानुदो जनममित्र यन्त मुरुं देवेभ्यो अकृणोरु लोकं ।
मृगो न भीमः कुंचरो गिरिष्ठाः परावत आजगामा-परस्याः ॥ 12
सृक एं स एं शाय पविमिन्द्र तिग्मं विशत्रून् ताडि विमृधो नुदस्व ।
विशत्रून् विमृधोनुद विवृत्रस्य हनू रुज ।
विमन्युमिन्द्र भामितो अमित्रस्याभि दासतः ।
त्रातारमिन्द्रं मवितार मिन्द्र ए हवे हवे सुहव ए शूरमिन्द्रं।
हुवे नु शक्रं पुरुहूत मिन्द्र स्वस्ति नो मघवा धात्विन्द्रः ॥ 13
मा ते अस्या एं सहसावन् परिष्टा वघाय भूम हरिवः परादै।
त्रायस्वनो ऽवृकेभि-र्वरूथै स्तव प्रियास स्सूरिषु स्याम ।
```

अनवस्ते रथमश्चाय तक्षन्-त्वष्टा वज्रं पुरुहूत द्युमन्तं । वृष्णे यत्ते वृषणो अर्कमर्चा निन्द्र ग्रावाणो अदिति-स्सजोषाः । अनश्वासो ये पवयोऽरथा इन्द्रेषिता अभ्यवर्त्तं तदस्यून् ॥ 14 (3) यत इन्द्र भयामहे ततो नो अभयं कृधि। मधवन् च्छिग्धि तव तन्न ऊतये विद्विषो विम्धो जिह । स्वस्तिदा विशस्पति-वृत्रहा विमृधो वशी। वृषेन्द्रः पुर एतु न स्स्वस्तिदा अभयं करः। महा एं इन्द्रों वज्र बाहु ष्योडशी शर्म यच्छतु । स्वस्ति नो मघवा करोतु हन्तु पाप्मानं योऽस्मान् द्वेष्टि । सजोषा इन्द्र सगणो मरुद्धि स्सोमं पिब वृत्रहन् च्छूर विद्वान् । जिह रात्रू ए रपमृधो-नुदस्वाथा भयं कृणुहि विश्वतो नः ॥ 15 (4)

1.5 ये देवाः

1.6 <u>आयुष्कामेष्टि मन्त्राः</u>

1.7 <u>अग्होमुच मन्त्राः</u>

यो वामिन्द्रा वरुणा द्विपाथ्सु पशुषु चतुष्पाथ्सु गोष्ठे

। । । ।

गृहेष्वफ्सोषधीषु वनस्पतिषु स्नामस्तं वा मेतेना वयजे ॥ 18 (7)

1.8 शास्तृ सूक्तं (आप्यं)

अग्ने यशस्विन् यशसे ममर्पयेन्द्रावती मपिचती मिहावह ।
अयं मूर्द्धा परमेष्ठी सुवर्चा स्समानाना मृत्तम श्लोको अस्तु ।
भद्रं पश्यन्त उपसेदुरग्रे तपो दीक्षा मृषय स्सुवर्विदः ।
नतः क्षत्रं बलमोजश्च जातं तदस्मै देवा अभिसन्न-मन्तु ।
धाता विधाता परमोत सन्दृक् प्रजापितः परमेष्ठी विराजा ।
स्तोमा-श्चन्दार्थ्सि निविदोम आहुरेतस्मै राष्ट्रमभि-सन्नमाम ।
अभ्यावर्त्तद्ध्व-मुपमेत साकमयण् शास्ता-ऽधिपतिर्वो अस्तु ।
अस्य विज्ञानमनुसण्-रभद्ध्वमिमं पश्चादनु जीवाथ सर्वे ॥ 19 (8)

1.9 राष्ट्रभृतं

ऋताषाड् ऋतधामाऽग्नि—र्गन्धर्वस्त—स्यौषधयोऽपस्तरस् ऊर्जो नाम — । ॥ स इदं ब्रह्म क्षत्रं पातु ता इदं ब्रह्म क्षत्रं पान्तु तस्मै स्वाहा ताभ्य । स्स्वाहा ,

स्ट्हितो विश्वसामा सूर्यो गन्धर्व-स्तस्य मरीचयोऽफ्सरस आयुव , स्सुषुम्न स्सूर्य रिशम-श्चन्द्रमा गन्धर्व-स्तस्य नक्षत्राण्य-फ्सरसो बेकुरयो, भुज्युस्सुपर्णो यज्ञो गन्धर्व-स्तस्य दक्षिणा अप्सरस स्तवाः, प्रजापति-र्विश्वकर्मा मनो गन्धर्वस्तस्यर्ख् सामान्य-फ्सरसो वह्नय, इषिरो विश्व व्यचा वातो गन्धर्व-स्तस्यापो ऽफ्सरसो मुदा, । । । । भुवनस्य पते यस्यत उपरि गृहा इह च। स नो रास्वाज्यानिण् रायस्पोषण् सुवीर्यण् संवँथ्सरीणाण स्वस्ति । परमेष्यधिपति-र्मृत्युर् गन्धर्व-स्तस्य विश्वमप्सरसो भुव, स्सुक्षिथि - स्सुभूति-र्भद्रकृथ् सुवर्वान् पर्जन्यो गन्धर्व -स्तस्य विद्युतो उफ्सरसो रुचो, दूरे हेतिर-मृडयो मृत्युर् गन्धर्व-स्तस्य प्रजा अफ्सरसो भीरुवः, ्। । । । चारुः कृपण काशी कामो गन्धर्व-स्तस्याधयो ऽफ्सरस ३शोचयन्ती ,

र्नाम स इदं ब्रह्म क्ष्रृतं पातु ता इदं ब्रह्म क्ष्रृतं पान्तु तस्मै स्वाहा ताभ्य स्स्वाहा,

स नो भुवनस्य पते यस्यत उपरि गृहा इह च।

।

उरु ब्रह्मणेऽस्मै क्षत्राय महि शर्म यच्छ ॥ 20 (9)

1.10 <u>सर्प सूक्तं</u>

नमो अस्तु सर्पेभ्यो ये के च पृथिवी मनु ।

ये अन्तरिक्षे ये दिवि तेभ्य स्सर्पेभ्यो नमः ।

येऽदो रोचने दिवो ये वा सूर्यस्य रिमषु ।

येषामफ्सु सदः कृतं तेभ्य स्सर्पेभ्यो नमः ।

या इषवो यातु धानानां ये वा वनस्पती रु रनु ।

ये वाऽवटेषु शेरते तेभ्य स्सर्पेभ्यो नमः ॥ 21 (10)

1.11 <u>पंचचोडाः</u>

रयं दक्षिणा विश्व कर्मा तस्य रथ स्वनश्च रथे-चित्रश्च सेनानि ग्रामण्यौ मेनका च सहजन्या चाऽफ्सरसौ दङ्ष्णवः पशवो हेतिः पौरुषेयो वधः प्रहेति, रयं पश्चाद् विश्व-व्यचा स्तस्य रथं प्रोतश्चा-समरथश्च सेनानि ग्रामण्यौ प्रम्लोचन्ती चा नुम्लोचन्ती-चाऽफ्सरसौ सर्पा हेति र्वाघ्राः प्रहेति, रय मुत्तराथ् सं यँद्वसुस्तस्य सेनजिच्च सुषेणश्च सेनानि ग्रामण्यौ विश्वाचीच घृताची चा-फ्सरसा वापो हेति र्वातः प्रहेति , रय-मुपर्य वांग्व-सुस्तस्य तार्क्य-श्चारिष्ट-नेमिश्च सेनानि ग्रामण्या वुर्वशी च पूर्वचित्तिश्चा-फ्सरसौ विद्युद्धेतिर-वस्फूर्जन् प्रहेति , स्तेभ्यो नमस्ते नो मृडयन्तु ते यं द्विष्मो यश्च नो द्वेष्टि तं वो जंभे दधामि ॥ 22 (11)

1.12 <u>अप्रतिरथः</u>

आशुः शिशानो वृषभो न युध्मो घनाघनः क्षोभण-श्चर्षणीनां। संक्रन्दनोऽनिमिष एक वीरञ्जात ए सेना अजयथ्सा – कमिन्द्रः । संक्रन्दनेना निमिषेण जिष्णुना युत्कारेण दुश्च्यवनेन धृष्णुना । तदिन्द्रेण जयत तथ् सहध्वं युधो नर इषु हस्तेन वृष्णा। स इषुहस्तैः स निषंगिभिर्वशी स७ स्रष्टा स युध इन्द्रो गणेन । स ्सृष्टजिथ् सोमपा बाहु शर्ध्यद्ध्वं धन्वा प्रतिहिताभि रस्ता । बृहस्पते परिदीया रथेन रक्षोहा ऽमित्रा ् अप बाधमानः ॥ 23 प्रभंजन्थ् सेनाः प्रमृणो युधा जयन्नस्माक-मेध्यविता रथानां । ा । । । । । गोत्रभिदं गोविदं वजुबाहुं जयन्तमज्म प्रमृणन्त—मोजसा। इम्ं संजाता अनुवीर-यध्व मिन्द्रं सखायोऽनु स्रं रभध्वं। बलविज्ञायः-स्थिवरः प्रवीर-स्सहस्वान् वाजी सहमान उग्रः। अभिवीरो अभिसत्वा सहोजा जैत्रमिन्द्र रथमातिष्ठ गोवित् ॥ 24 अभिगोत्राणि सहसा गाहमानोऽदायो वीरञ्ञातमन्युरिन्द्रः। ्रद्धयवनः पृतनाषाड युध्यो–स्माक ्सेना अवतु प्रयुथ्सु ।

```
इन्द्र आसां-नेता बृहस्पति र्दक्षिणा यज्ञः पुर एतु सोमः ।
देवसेनानां-मभिभञ्जतीनां जयन्तीनां मरुतो यन्त्वग्रे ।
ा । । । । । । । इन्द्रस्य वृष्णो वरुणस्य राज्ञ आदित्यानां मरुता 🗸 शर्द्ध उग्रं ।
महामनसां भुवनच्यवानां घोषों देवानां जयता मुदस्थात्।
अस्माक-मिन्द्र-स्समृतेषु ध्वजेष्वस्माकं या इषवस्ता जयन्तु ॥ 25
अस्माकं वीरा उत्तरे भवन्त्वस्मानु देवा अवता हवेषु ।
उद्धर्षय मघवन्ना-युधान्युत्-सत्वनां मामकानां महा एसि ।
उद्गृतहन् – वाजिनां वाजिनान्युद्रथानां जयतामेतु घोषः ।
उपप्रेत जयंता नरःस्थिरा वस्सन्त् बाहवः ।
इन्द्रों वः शर्म यच्छ त्वना-धृष्या यथासंथ ।
अवसृष्टा परापत शरव्ये ब्रह्म स्थिता ॥ 26
गच्छामित्रान् प्रविश मैषां कञ्चनोच्छिषः ।
मर्माणि ते वर्मभिञ्छादयामि सोमस्त्वा राजा ऽमृतेनाभि-वस्तां।
उरोर्वरीयो वरिवस्ते अस्तु जयन्तं त्वामनु मदन्तु देवाः ।
```

यत्र बाणा-स्संपतिन्ते कुमारा विशिखा इव । । । । । । । इन्द्रो नस्तत्र वृत्रहा विश्वाहा शर्म यच्छतु ॥ 27 (12)

1.13 चमकं तृतीय अनुवाकः

रां च में मयश्च में प्रियं च मेऽनुकामश्च में

कामश्च में सौमनसश्च में भद्रं च में श्लेयश्च में
वस्यश्च में यश्च में भगश्च में द्रविणं च में
यन्ता च में धर्ता च में क्षेमश्च में धृतिश्च में
विश्वं च में महश्च में (28)

संविँच्च में ज्ञात्रं च में सूश्च में प्रसूश्च में सीरं च में ल्यश्च म

ऋतं च मेऽन्तं च में ऽयक्ष्मं च मेऽनामयच्च में

जीवातुश्च में दीर्घायुत्वं च में सूषा च में सुदिनं च में ॥ 29 (13)

1.14 <u>विहव्यम</u>

गमाग्ने वर्चो विहवेष्वस्तु वयं त्वेन्धाना स्तनुवं पुषेम ।

। । । । ।

मह्यं नमन्तां प्रदिशश्चतस्र स्त्वया-ऽद्ध्यक्षेण पृतना जयेम ।

मम देवा विहवे सन्तु सर्व इन्द्रावन्तो मरुतो विष्णुरग्निः। ममान्तरिक्ष मुरु गोपमस्तु मह्यं वातः पवतां कामे अस्मिन् । मियं देवा द्रविण मायजन्तां मय्या शीरस्तु मियं देवहूँ तिः ॥ 30 दैव्या होतारा वनिषन्त पूर्वे ऽरिष्टा-स्स्याम तनुवा सुवीराः । मह्यं यजन्तु मम यानि हव्याऽऽकूति स्सत्या मनसो मे अस्तु । एनो मानिगां कतमच्च नाहं विश्वे देवासो अधिवोच ता मे । देवीं ष्षडुर्वीरुरुणः कृणोत विश्वे देवा स इह वीरयद्ध्वं। माहास्मिहि प्रजया मा तनूभि मिरधाम द्विषते सोमराजन्न । अग्निर्मन्युं प्रतिनुदन् पुरस्ता-ददब्धो गोपाः परिपाहि नस्त्वं ॥ 31 प्रत्यञ्चो यन्तु निगुतः पुनस्ते ऽमैषां चित्तं प्रबुधा विनेशत् । धाता धातृणां भुवनस्य यस्पति र्देव ए संवितारमिभ मातिषाहं। इमं यज्ञ मिश्वनोभा बृहस्पति देवाः पान्तु यजमानन् न्यर्त्थात् । उरुव्यचा नो महिष इशर्मय ए सदस्मिन् हवे पुरुहूतः पुरुक्षु । स नः प्रजायै हर्यश्व मृडयेन्द्र मा नो रीरिषो मा परादाः ॥ 32

ये न स्सपत्ना अपते भवन्त्वन्द्रा-ग्निभ्या मव बाधामहे तान्।

वसवो रुद्रा आदित्या उपरि स्पृशं मोग्रं-चेत्तारमधि राजमक्रन्।

अर्वाञ्च मिन्द्र ममुतो हवामहे यो गोजिद्-धन-जिदश्च-जिद्यः।

इमन्नो यृज्ञं विह्नवे जुषस्वास्य कुर्मो हरिवो मेदिनं त्वा॥ 33 (14)

1.15 <u>मृगार:</u>

अग्ने र्मन्वे प्रथमस्य प्रचेतसोयं पाञ्च-जन्यं बहुवं स्समिन्धते ।

विश्वस्यां विशि प्रविविशिवाण् समीमहे स नो मुञ्चत्वण् हसः ।

यस्येदं प्राण-न्निमिषद् यदेजिति यस्य जातं जनमानं च केवलं ।

स्तौम्यग्निं नाथितो जोहवीमि स नो मुञ्चत्वण् हसः ।

इन्द्रस्य मन्ये प्रथमस्य प्रचेतसो वृत्रघ्नः स्तोमा उपमा मुपागुः ।

यो दाशुषः सुकृतो हवमुप गन्ता स नो मुञ्चत्वण् हसः ॥ 34

य स्संग्रामं नयति संविशी युधे यः पुष्टानि स्ट्सृजिति त्रयाणि ।
स्तौमीन्द्रं नाथितो जोहवीमि स नो मुञ्चत्व ए हसः ।

मन्वेवां मित्रा वरुणा तस्य वित्त ए सत्यौजसा दृ एहणा यं नुदेथे ।
या राजान ए सरथं याथ उग्रा ता नो मुञ्चत मागसः ।

स्तौमि मित्रा वरुणा नाथितो जोहवीमि तौ नो मुञ्चत मागसः। वायो-स्सवितु र्विदथानि मन्महे यावात्मन्-विद्वभृतो यौ च रक्षतः। यौ विश्वस्य परिभू बभूवतुस्तौ नो मुञ्चत मागसः। उपश्रेष्ठान आशिषो देवयोर्धर्मे अस्थिरत्र् । स्तौमि वायु ए सवितारं नाथितो जोहवीमि तौ नो मुञ्चत मागसः। रथीतमौ रथीना मह ऊतये शुभंगमिष्ठौ सुयमे-भिरश्रैः ॥ 36 ययोर्वान् देवौ देवेष्व-निशित मोजस्तौ नो मुञ्चत मागसः। यदयातं वँहतु ए सूर्याया – स्त्रिचक्रेण स ए सदमिच्छमानौ । स्तौमि देवा वश्विनौ नाथितो जोहवीमि तौ नो मुञ्चत मागसः। मरुतां मन्वे अधिनो ब्रुवन्तु प्रेमां वाचं विश्वा मवन्तु विश्वे । आशून् हुवे सुयमानूतये ते नो मुञ्चन्त्वेनसः । तिग्ममायुधं वीडितं सहस्वद दिव्यं रार्द्धः पृतनासु जिष्णु ॥ 37 स्तौमि देवान् मरुतो नाथितो जोहवीमि ते नो मुञ्चन्त्वेनसः। देवानां मन्वे अधि नो ब्रुवन्तु प्रेमां वाचं विश्वामवन्तु विश्वे। आशून् हुवे सुयमानूतये ते नो मुञ्चन्त्वेनसः। यदिदं माऽभिशोचित पौरुषेयेण दैव्येन। ा । । । । । । । । स्तौमि विश्वान् देवान् नाथितो जोहवीमि ते नो मुञ्चन्त्वेनसः । ा अनुनो–ऽद्यानुमतिरन्विदनु मते त्वं वैश्वानरो न ऊत्या पृष्टो दिवि । 38 ये अप्रथेता ममितेभि रोजोभि र्ये प्रतिष्ठे अभवतां वसूनां। स्तौमि द्यावा पृथिवी नाथितो जोहवीमि ते नो मुञ्चतम् हसः। उर्वी रोदसी वरिवः कृणोतं क्षेत्रस्य पत्नी अधिनो ब्रूयातं । स्तौमि द्यावा पृथिवी नाथितो जोहवीमि ते नो मुञ्चतम् हसः। यते वयं पुरुषत्राय विष्ठा विद्वा एं सश्च कृमा कच्च नागः ॥ 39 कृधी स्वस्माण् अदितेरनागा व्येनाण्सि शिश्रथो विष्वगग्ने । यथा ह तद् वसवो गौर्यं चित् पदिषिता ममुञ्चता यजत्राः। एवा त्वमस्मत् प्रमुञ्चा व्यल्हः प्रातार्यग्ने प्रतरान्न आयुः ॥ 40 (15)

1.16 <u>सर्पाहृती मन्त्रा:</u>

। । । । । । । समीची नामासि प्राची दिक्तस्यास्ते ऽग्निरधिपति रसितो रक्षिता यश्चाधिपति र्यश्च गोप्ता ताभ्यां नमस्तौनों मृडयतां ते यं द्विष्मो यश्च नो द्वेष्टि तं वां जंभे दधाम्यो-, – जस्विनी नामासि दक्षिणा दिक्तस्यास्त इन्द्रोऽधिपतिः पृदाकुः , प्राची नामासि प्रतीची दिक्तस्यास्ते सोमोऽधिपति स्स्वजो , ऽवस्थावा नामा-स्युदीची दिक्तस्यास्ते वरुणोऽधिपति-स्तिरश्च राजि, विशिनी नामासी यं दिक्तस्यास्ते यमोऽधिपतिः कल्माष ग्रीवो, रिक्षता यश्चाधिपतिर् यश्च गोप्ता ताभ्यां नमस्तौ नो मृडयतां ते यं द्विष्मो यश्च नो द्वेष्टि तं वां जंभे दथामि ॥ 41 (16)

1.17 गन्धर्वाहुतीः

 विजिणों नामस्थ तेषां वः पश्चाद्-गृहा स्स्वप्नों व इषवो गह्नरो,
ज्वस्थावानो नामस्थ तेषां व उत्तराद् गृहा आपो व इषव स्समुद्रो-,
जिथ्पतयो नामस्थ तेषां व उपिर गृहा वर्.षं व इषवोऽवस्वान्,
जिल्ला नामस्थ पार्त्थिवा-स्तेषां व इह गृहा अन्नं व इषवो निमिषो,
वात नामं तेभ्यो वो नमस्ते नो मृडयत ते यं द्विष्मो यश्च नो द्वेष्टि
तं वो जंभे दथामि ॥ 42 (17)

1.18 अज्यानि मन्त्राः

श्रातायुधाय श्रातवीर्याय श्रातोतये अभिमातिषाहै ।
श्रातं यो न श्रारदो अजीता-निन्द्रो नेषदित दुरितानि विश्वा ।
ये चत्वारः पथयो देवयाना अन्तरा द्यावा पृथिवी वियन्ति ।
तेषां यो अज्यानि- मजीति-मावहात्तस्मै नो देवाः परिदत्तेह सर्वे ।
ग्रीष्मो हेमन्त उत नो वसन्त श्रारद् वर्षा स्सुवितन्नो अस्तु ।
तेषा-मृतूनाण् श्रात शारदाना-न्निवात एषामभये स्याम ।
इदुवथ्सराय परिवथ्सराय संवँथ्सराय कृणुता बृहन्नमः ।
नेषा- वयण् सुमतौ यज्ञियानां ज्योगजीता अहता स्स्याम ।

भद्रान्नः श्रेय स्समनैष्ट देवा स्त्वयाऽवसेन समशी महित्वा । सनोमयो भूः पितो आविशस्व शंतोकाय तनुवे स्योनः ॥ 43 (18) भूतं भव्यं भविष्यद् वषट् थ्स्वाहा , नम ऋख् साम-यजु र्वषट् थ्स्वाहा , नमो गायत्री त्रिष्टुप् जगती वषट् थ्स्वाहा , नमः पृथिव्यन्तरिक्षं द्यौ विषट् थ्स्वाहा , नमो उग्निर्वायु-स्सूर्यो वषट् थ्स्वाहा , नमः प्राणो-व्यानो-ऽपानो वषट् थ्स्वाहा , नमोऽन्नं कृषि वृष्टि वषट् थस्वाहा , नमः पिता पुत्रः पौत्रो वषट् थस्वाहा , नमो भूर्भुवस्सुव विषट् थ्स्वाहा नमः ॥ 44 (19)

1.19 अथर्वशीर्षं

इन्द्रो दधीचो अस्तभिः । वृत्राण्य प्रतिष्कुतः । जघान नवतीर्नव । - । । । । जघान नवतीर्नव । इच्छन्न-श्वस्य यच्छिरः । पर्वतेष्व-पश्चितं । तद्विदच्छ र्यणावित ।

अद्राह गोरमन्वत । नाम त्वष्टुर-पीच्यं । इत्था चन्द्रमंसो गृहे । इन्द्रमिद् गाथिनो बृहत् ॥ 45 इन्द्रं मर्केभि रर्किणः । इन्द्रं वाणीरनूषत । इन्द्र इद्धर्यो स्सचा । सं मिश्ल आवचो युजा । इन्द्रो वजी हिरण्ययः। इन्द्रो दीर्घाय चक्षसे । आसूर्य ्र रोहयद् दिवि । विगोभिरद्रि मैरयत् । इन्द्र वाजेषु नो अव । सहस्र प्रधनेषु च ॥ ४६ उग्र उग्राभि-रूतिभिः । तमिन्द्रं वा जयामसि । महे वृत्राय हन्तवे । स वृषा वृषभो-भुवत् । इन्द्र स्सदा मने कृतः । ओजिष्ठ स्सबले हितः । द्युम्नी २लोकी स सौम्यः । गिरा वज्रो न संभृतः । सबलो अनपच्युतः । ववक्षु रुग्रो अस्तृतः ॥ 47 (20) प्रत्यंगिरसः चक्षुषो हेते मनसो हेते। वाचो हेते ब्रह्मणो हेते। । । । । । योमाऽघायुरभि-दासति । तमग्ने मेन्याऽमेनिं कृणु ।

```
योमा चक्षुषा यो मनसा । यो वाचा ब्रह्मणाऽघायु-रभिदासति ।
तयाऽग्ने त्वं मेन्या । अमुम मेनिं कृणु ।
यत् किञ्चासौ मनसा यच्च वाचा।
यज्ञै जुहोति यजुषा हविर्भिः ॥ 48
तन् मृत्यु निऋत्या संविँदानः । पुरा दिष्टा दाहुती रस्यहन्तु ।
यातु धाना निऋति रादुरक्षः । ते अस्यघ्नं त्वनृतेन सत्यं ।
इन्द्रेषिता आज्यमस्य मध्नन्तु । मातथ् समृद्धि यदसौ करोति ।
हिन्मितेऽहं कृत एं हिवः । यो में घोरमची कृतः ।
अपाञ्चौ त उभौ बाहू । अपनह्याम्यास्यं ॥ 49
अपनह्यामिते बाहू । अप नह्याम्यास्यं ।
अग्ने र्देवस्य ब्रह्मणा । सर्वं ते ऽवधिष्ङ् कृतं ।
पुराऽमुष्य वषट् कारात् । यज्ञं देवेषु नस्कृधि ।
स्विष्ट-मस्माकं भूयात् । माऽस्मान् प्रापन्नरातयः ।
अन्तिदूरे सतो अग्ने । भ्रातृव्यस्या भिदासतः ।
```

```
वषट् कारेण वज्रेण । कृत्या 🗸 हिन्म कृतामहं ।
यो मा नक्तं दिवा सायं । प्रात-श्राह्नो निपीयति ।
अद्या-तिमन्द्र वज्रेण । भ्रातृव्यं पादयामसि ॥ 50 (21)
प्राणो रक्षति विश्वमेजत् । इयो भूत्वा बहुधा बहूनि ।
स इथ् सर्वं ँव्यानशे । यो देवो देवेषु विभूरन्तः ।
। । । ॥ अवृद्रदात् क्षेत्रियद्ध्वगद् वृषा । तमित् प्राणं मनसोप शिक्षत ।
अग्रं देवाना-मिदमत्तु नो हिवः। मनसश्चि-तेदं।
भूतं भव्यं च गुप्यते । तिद्धि देवेष्व-ग्रियं ॥ 51
आन एतु पुरश्चरं । सह देवै-रिमर्ः हवं ।
मनः श्रेयसि श्रेयसि । कर्मन् यज्ञपतिं दधत् ।
जुषतां मे वागिद्ण हिवः। विराड् देवी पुरोहिता।
हव्यवाडन-पायिनी । यया रूपाणि बहुधा वदन्ति ।
पेशा एसि देवाः परमे जिनत्रे । सा नो विराडनप स्फुरन्ती ॥ 52
```

वाग्देवी जुषता मिद्ध हिवः। चक्षु र्देवानां ज्योतिरमृते न्यक्तं। अस्य विज्ञानाय बहुधा निधीयते । तस्य सुम्न-मशीमहि । मा नो हासीद् विचक्षणं । आयुरिन्नः प्रतीर्यतां । अनन्धा-श्रक्षुषा वयं । जीवा ज्योति-रशीमहि । स्व ज्योति-रुतामृतं । श्रोत्रेण भद्र मुत-शृण्वन्ति सत्यं । श्रोत्रेण वाचं बहुधो-द्यमानां। श्रोत्रेण मोदश्च महश्च श्रूयते। श्रोत्रेण सर्वा दिश आशृणोमि । येन प्राच्या उत दक्षिणा । प्रतीच्यै दिशः शृण्वन्त्युत्तरात् । तदिच्छ्रोत्रं बहुधोद्यमानं । अरान्न नेमिः परिसर्वं बभूव ॥ 53 (22) सि एहे व्याघ्र उत या पृदाकौ । त्विषि–रग्नौ ब्राह्मणे सूर्येया । इन्द्रं या देवी सुभगा जजान । सा न आगन् वर्चसा संविँदाना । या राजन्ये दुन्दु-भावायतायां । अश्वस्य क्रंद्ये पुरुषस्य मायौ । इन्द्रं या देवी सुभगा जजान । सा न आगन् वर्चसा संविदाना । या हस्तिनि द्वीपिनि या हिरण्ये । त्विषि-रश्चेषु पुरुषेषु गोषु ॥ 54

इन्द्रं या देवी सुभगा जजान । सा न आगन् वर्चसा संविदाना । रथे अक्षेषु वृषभस्य वाजे । वाते पर्जन्ये वरुणस्य शुष्मे । इन्द्रं या देवी सुभगा जजान । सा न आगन् वर्चसा संविदाना । राडंसि विराडंसि । सम्राडंसि स्वराडंसि । इन्द्राय त्वा तेजस्वते तेजस्वन्त श्रीणामि । इन्द्राय त्वौजस्वत ओजस्वन्त श्रीणामि ॥ 55 इन्द्राय त्वा पयस्वते पयस्वन्त अर्थाणामि । इन्द्राय त्वाऽऽयुष्मत आयुष्मन्त्र श्रीणामि । तेजोऽसि । तत्ते प्रयच्छामि । तेजस्वदस्तु मे मुखं । तेजस्वच्छिरो अस्तु मे । तेजस्वान् विश्वतः प्रत्यङ् । तेजसा सं पिपृग्धिमा । ओजोऽसि । तत्ते प्रयच्छामि ॥ 56 अोजस्वदस्तु मे मुखं। ओजस्वच्छिरो अस्तु मे। अोजस्वान् विश्वतः प्रत्यङ् । ओजसा संपिपृग्धि मा । पयोऽसि । तत्ते प्रयच्छामि । पयस्वदस्तु मे मुखं । पयस्वच्छिरो अस्तु मे । पयस्वान् विश्वतः प्रत्यङ् । पयसा संपिपृग्धि मा ॥ 57

```
। । । । । । । । । । । अयुष्मदस्तु मे मुखं ।
। ।
आयुष्मच्छिरो अस्तु मे । आयुष्मान् विश्वतः प्रत्यङ् ।
आयुषा संपिपृग्धि मा। इम मग्न आयुषे वर्चसे कृधि।
प्रियण् रेतो वरुण सोम राजन्न् । मा ते वास्मा अदिते शर्म यच्छ ।
विश्वे देवा जरदष्टि र्यथाऽसत् ॥ 58
आयुरिस विश्वायुरिस । सर्वायुरिस सर्वमायुरिस ।
यतो वातो मनोजवाः।
यतः क्षरन्ति सिन्धवः । तासां त्वा सर्वासार् रुचा ।
अभिषिञ्चामि वर्चसा । समुद्र इवासि गह्मना ।
। । । । । ।
सोम इवास्यदाभ्यः । अग्निरिव विश्वतः प्रत्यङ् ।
स्र्यं इव ज्योतिषा विभूः ॥ 59
अपां यो द्रवणे रसः । तमहमस्मा आमुष्यायणाय ।
तेजसे ब्रह्मवर्चसाय गृह्णामि । अपां य ऊमौं रसः ।
तमहमस्मा आमुष्यायणाय । ओजसे वीर्याय गृह्णामि ।
```

अपां यो मद्ध्यतो रसः । तमहमस्मा आमुष्यायणाय । पुष्टै प्रजननाय गृह्णामि । अपां यो यज्ञियो रसः । ा । । । तमहमस्मा आमुष्यायणाय । आयुषे दीर्घायुत्वाय गृह्णामि ॥ 60 (23)

1.21 <u>अन्न सूक्तं</u>

अहमस्मि प्रथमजा ऋतस्य । पूर्वं देवेभ्यो अमृतस्य नाभिः । यो मा ददाति स इ देव मा वाः । अहमन्न मन्न मदन्तमि । । । ॥ । । । ॥ वयात्तमस्य पञ्चन्स्य पञ्चन्तंभं । पञ्चन्ति धीराः प्रचरन्ति पाकाः । ॥ । जहाम्यन्यं न जहाम्यन्यं । अहमन्नं ँवशमिच्चरामि ॥ **61**

समानमर्थं पर्येमि भुंजत् । को मा मन्नं मनुष्यो दयेत । पराके अन्नं निहितं ँल्लोक एतत् । विश्वे देवैः पितृभि गुप्तमन्नं । यदद्यते लुप्यते यत् परोप्यते । शत-तमीसा तनूर्मे बभूव । महान्तौ चरू सकृद् दुग्धेन पप्रौ। दिवञ्च पृश्चिम पृथिवीं च साकं। तथ्सं-पिबन्तो निमनन्ति वेधसः । नैतद्भूयो भवति नो कनीयः ॥ 62 अन्नं प्राणमन्न मपान-माहुः । अन्नं मृत्युं तमु जीवातुं माहुः । अन्नं प्राणमन्न मपान-माहुः । अन्नं मृत्युं तमु जीवातुं माहुः । अन्नं ब्रह्माणो ज्रस्तं वदन्ति । अन्नमाहुः प्रजननं प्रजानां । मोघ-मन्नं विन्दते अप्रचेताः । सत्यं ब्रवीमि वध इथ्स तस्य । नार्यमणं पुष्यिति नो सखायं । केवलाघो भवति केवलादी । अहं मेघ स्स्तनयन् वर्षन्नस्मि । मामदन्त्य-हमद्म्यन्यान् ॥ 63 अह ए सदमृतो भवामि । मदादित्या अधि सर्वे तपन्ति ।

1.22 <u>वाख् सूक्तं</u>

देवीं वाचम जनयन्त यद् वाग्वदन्ति । 64

अनन्ता-मन्तादिध निर्मितां महीं । यस्यां देवा अद्धु भीजनानि ।
एकाक्षरां द्विपदा ए षट्पदाञ्च । वाचं देवा उपजीवन्ति विश्वे ।
वाचं देवा उपजीवन्ति विश्वे । वाचं गन्धर्वाः पञ्चावो मनुष्याः ।
वाचीमा विश्वा भुवना-न्यर्पिता । सा नो हवं जुषता-मिन्द्र पत्नी ।
वागक्षरं प्रथमजा ऋतस्य । वेदानां माता-ऽमृतस्य नाभिः ॥ 65

सा नो जुषाणोप यज्ञ मागात्। अवन्ती देवी सुहवा मे अस्तु।
या मृषयो मन्त्र कृतो मनीषिणः। अन्वैच्छन् देवा-स्तपसा श्रमेण।
तां देवीं वाच ् हिवषा यजामहे। सा नो दधातु सुकृतस्य लोके।
चत्वारि वाक् परिमिता पदानि। तानि विदु र्जाह्मणा ये मनीषिणः।
गुहा त्रीणि निहिता नेङगयन्ति। तुरीयं वाचो मनुष्या वदन्ति॥ 66

1.23 <u>श्रद्धा सूक्तं</u>

श्रद्धयाऽग्नि स्समिध्यते । श्रद्धयां विन्दते हिवः ।

श्रद्धां भगस्य मूर्धनि ।

वचसा वेदयामसि । प्रिय श्रद्धे ददतः । प्रिय श्रद्धे दिदासतः ।

प्रियं भोजेषु यज्वसु । इदं म उदितं कृधि ।

यथा देवा असुरेषु । श्रद्धा मुग्नेषु चिक्रिरे ॥ 67

एवं भोजेषु यज्वसु । अस्माक – मुदितं कृधि ।

श्रद्धां देवा यजमानाः । वायु – गोपा उपासते ।

श्रद्धा एं हृदय्यया – ऽऽकूत्या । श्रद्धया हूयते हिवः ।

श्रद्धां प्रात र्हवामहे । श्रद्धां मद्ध्यन्दिनं परि ।

श्रद्धा प्रात र्हवामहे । श्रद्धां मद्ध्यन्दिनं परि ।

श्रद्धा प्रसूर्यस्य निम्नुचि । श्रद्धे श्रद्धापये हमा ॥ 68

श्रद्धा देवान-धिवस्ते । श्रद्धा विश्व मिदं जगत् ।

श्रद्धां कामस्य मातरं । हविषां वर्द्धयामिस ।

1.24 ब्रहम सूक्तं

ब्रह्मजज्ञानं प्रथमं पुरस्तात् । विसीमत-स्सुरुचो वेन आवः ।

स बुद्ध्निया उपमा अस्य विष्ठाः । सतश्च योनि-मसतश्च विवः ॥

पिता-विराजा मृषभो-रयीणां । अन्तरिक्षं विश्वरूप आविवेश ॥ 69

तमर्केरभ्यर्च्यात् वथ्सं । ब्रह्म सन्तं ब्रह्मणा वर्द्धयन्तः ॥

ब्रह्म देवानजनयत् । ब्रह्म विश्वमिदं जगत् ॥

ब्रह्म प्रात्ने निर्मतं । ब्रह्म ब्रह्मणा आत्मना ॥

अन्तरस्मि-निमे लोकाः । अन्त विश्वमिदं जगत् ।

ब्रह्मव भूतानां ज्येष्ठं । तेन कोऽर्हित स्पर्छितुं ॥ 70

ब्रह्मं देवा-स्त्रयस्त्रिण्शत् । ब्रह्म-न्निन्द्र प्रजापती ।
ब्रह्मन् हिवश्चा भूतानि । नावी वान्त-स्समाहिता ॥
चतस्र आशाः प्रचरन्त्व-ग्नयः । इमन्नो यज्ञन्नयतु प्रजानन्न् ।
घृतं पिन्वन्न जरण् सुवीरं । ब्रह्म समिद् भवत्याहुतीनां ॥

1.25 गो सूक्तं

आगावो अग्मन्नुत भद्र-मक्रन्न् । सीदन्तु गोष्ठे-रणयन्त्वस्मे ॥ 71

प्रजावतीः पुरु रूपा इह स्युः । इन्द्राय पूर्वी रुषसो दुहानाः । इन्द्रो यज्वने पृणते च शिक्षति । उपेद्दति न स्वं मुषायति । भूयो भूयो रियमिदस्य वर्द्धयत्र् । अभिन्ने खिल्ले निद्धाति देवयुं ।

न ता नशन्ति न ता अर्वा । 72

गावो भगो गाव इन्द्रों में अच्छात्। गाव स्सोमस्य प्रथमस्य भक्षः। इमा या गाव-स्सजनास इन्द्रः। इच्छामी-ब्हृदा मनसा-चिदिन्द्रं। यूयं गावो मेदयथा कृशन्चित्। अञ्लीलं चित् कृणुथा सुप्रतीकं॥ 73

भद्रं गृहं कृणुथ भद्र वाचः । बृहद्वो वय उच्यते सभासु ।
प्रजावती स्सूयवस्य निर्शान्तीः । शुद्धा अप स्सुप्रपाणे पिबन्तीः ।
माव स्तेन ईशत माघश्र सः । परिवो हेती रुद्रस्य वृंज्यात् ।
उपेद-मुप-पर्चनं । आसु गोषूप पृच्यतां । उपर्षभस्य रेतिस ।
जिल्हा तव वीर्य ॥ 74 (24)

1.26 सूर्या चन्द्रमसा सूक्तं

ता सूर्या चन्द्रमसा विश्व-भृतमा महत् । तेजो वसुमद्राजतो दिवि ।
सामात्माना चरत स्साम-चारिणा । ययोर्वृतं नममे जातु देवयोः ।
उभावन्तौ परियात अर्म्या । दिवो न र्र्मी स्तनुतो व्यर्णवे ।
उभा भुवन्ती भुवना कविक्रत् । सूर्या न चन्द्रा चरतो हतामती ।
पतीद्युमद् विश्व-विदा उभा दिवः ।
सूर्या उभा चन्द्रमसा विचक्षणा ॥ 75

```
सूर्या हि चन्द्रा वसुत्वेष-दर्शता । मनस्विनो ऽभानुचरतोनु-संदिवं ।
अस्य श्रवो नद्य स्सप्त बिभ्रति । द्यावा क्षामा पृथिवी दर्शतं वपुः ।
अस्मे सूर्या चन्द्रमसा-ऽभिचक्षे ।
श्रब्धेक-मिन्द्र चरतो विचर्तुरं ॥ 76
पूर्वापरं चरतो माय यैतौ । शिशू क्रीडन्तौ परियातो अध्वरं ।
ा । । । । । । । । । । । । । । । । । विश्वान्यन्यो भुवना ऽभिचष्टे । ऋतूनन्यो विद्धज्जायते पुनः ।
,
हिरण्यवर्णाः शुचयः पावका यासाण् राजा ।
यासां देवा श्रिगवेन मा चक्षुषा पश्यत ।
आपो भद्रा आदित्पश्यामि । ७७
1.27 <u>नासदासीय सूक्तं</u>
नासदासीन्नो सदासीत्तदानीं । नासीद्रजो नो व्योमा-परोयत् ।
किमा व<mark>रीवः कुहकस्य शर्मन्</mark>न् ।
अंभः किमासीद्-गहनं गभीरं ॥ 78
न मृत्यु-रमृतं तर्हि न । रात्रिया अह्न आसीत् प्रकेतः ।
```

। ॥ ॥ आनीद वात७ स्वधया तदेकं। तस्माब्द्यान्यन् न परः किंचनास । तम आसी-तमसा गूढमग्रे प्रकेतं । सलिल*ण्* सर्व मा इदं । तुच्छे नाभ्वपिहितं यदासीत् । तमसस् तन्महिना जायतैकं । न । । । । । । । । निकास कामस्तदग्रे समवर्त्तताधि । मनसो रेतः प्रथमं यदासीत् ॥ **७** स तो बन्धुमसति निरविन्दन्न् । हृदि-प्रतीष्यां कवयों मनीषा । तिरश्चीनो विततो रिम-रेषां । अधस्विदासी(3) दुपरिस्विदासी(3)त् । रेतोधा आंसन् महिमान आसन्न । स्वधा अवस्तात् प्रयतिः परस्तात् । को अब्हा वेदक इह प्रवोचत् । कुत आजाता कुत इयं विसृष्टिः । अर्वाग् देवा अस्य विसर्जनाय । अथा को वेद यत आ बभूव ॥ 80 इयं विसृष्टि र्यत आबभूव । यदि वा दधे यदि वा न । यो अस्याद्ध्यक्षः परमे व्योमन्न् । सो अङ्गवेद यदि वा न वेद । कि ७ स्विद्वनं क उस वृक्ष आसीत्। यतो द्यावा पृथिवी निष्टतक्षुः। मनीषिणो मनसा पृच्छते दुतत् । यदद्ध्यतिष्ठद् भुवनानि धारयन्न् ।

1.28 <u>भाग्य सूक्तं</u>

प्रातरग्निं प्रातरिन्द्र 💇 हवामहे । प्रात र्मित्रा वरुणा प्रातरश्चिना । प्रात भीगं पूषणं ब्रह्मणस्पतिं । प्रातस्सोम मुत रुद्र ् हुवेम ॥ प्रातर्जितं भगमुग्र एं हुवेम । वयं पुत्रमदितेर्यो विधर्ता । आध्रश्चिद्यं मन्यमान-स्तुरश्चित् । राजा चिद्यं भगं भक्षीत्याह ॥ 82 भगप्रणेत-र्भगसत्यराधः । भगेमां धियमुद-वददन्नः । भगप्रणो जनय गोभिरश्वैः । भग प्रनृभि र्नृवन्तस्स्याम ॥ उतेदानीं भगवन्तस्स्याम । उत प्रपित्व उत मद्ध्ये अह्नां । उतोदिता मघवन्थ्-सूर्यस्य । वयं देवाना 🔆 सुमतौ स्याम ॥ भगएव भगवा एं अस्तु देवाः । तेन वयं भगवन्त स्स्याम । 83 तन्त्वा भग सर्व इज्जोहवीमि । सनो भग पुर एता भवेह ॥ समध्वरा-योषसोऽनमन्त । दधिक्रावेव शुचये पदाय ।

1.29 <u>नक्षत्र सूक्तं(वाक्यं)</u>

देवता - अग्निः <u> 1.नक्षत्रं – कृत्तिका</u> अग्निर्नः पातु कृतिकाः । नक्षत्रं देवमिन्द्रियं । इदमासां—ँविचक्षणं । हिवरासं जुहोतन । यस्य भान्ति रञ्गयो यस्य केतवः । यस्येमा विश्वा भुवनानि सर्वा । स कृत्तिका भिरभि–सँवसानः । अग्निर्नो देवस्सुविते दधातु ॥ 1 2. नक्षत्रं - रोहिणी देवता – प्रजापतिः प्रजापते रोहिणी वेतु पत्नी । विश्वरूपा बृहती चित्रभानुः । 85 सा नो यज्ञस्य सुविते दधातु । यथा जीवेम शरदस्सवीराः । रोहिणी देव्युदगात् पुरस्तात् । विश्वा रूपाणि प्रतिमोदमाना । प्रजापति एं हविषा वर्धयन्ती । प्रिया देवाना – मुपयातु यज्ञं ॥ 2 3.नक्षत्रं - मृगशीर्षः सोमो राजा मृगशीर्षेण आगन्न्। शिवं नक्षत्रं प्रियमस्य धाम। अाप्यायमानो बहुधा जनेषु । रेतः प्रजां यजमाने दधातु । **86** यत्ते नक्षत्रं मृगशीर्षमस्ति । प्रियण् राजन् प्रियतमं प्रियाणां ।

तस्मै ते सोम हिवषा विधेम । शत्न एधि द्विपदे शंचतुष्पदे ॥ 3

<u> 4. नक्षत्रं – आर्द्री</u> <u>देवता – रुद्रः</u> आर्द्रयां रुद्रः प्रथमा न एति । श्रेष्ठों देवानां पतिरध्नियानां । नक्षत्रमस्य हविषा विधेम । मा नः प्रजा ए रीरिषन् मोत वीरान् । हेती रुद्रस्य परिणो वृणकु । आर्द्रा नक्षत्रं जुषता ए हविर्नः । 87 प्रमुञ्चमानौ दुरितानि विश्वा । अपाघराण् सन्नु-दतामरातिं ॥ 4 5.नक्षत्रं - पुनर्वस् देवता - अदितिः पुनर्नो देव्यदितिः-स्पृणोतु । पुनर्वसू नः पुनरेतां यज्ञं । पुनर्नो देवा अभियन्तु सर्वे । पुनः पुनर्वो हविषा यजामः । एवा न देव्य-दितिर-नर्वा । विश्वस्य भर्त्री जगतः प्रतिष्ठा । पुनर्वसू हविषा वर्धयन्ती । प्रियं देवाना-मप्येतु पार्थः ॥ 5 (88) देवता - बृहस्पतिः 6.नक्षत्रं – पुष्यः बृहस्पतिः प्रथमञ्जायमानः । तिष्यं नक्षत्रमभि संबभ्व । श्रेष्ठों देवानां पृतनासु जिष्णुः । दिशो नु सर्वा अभयन्नो अस्तु । तिष्यः पुरस्तादुत मध्यतो नः । बृहस्पति र्नः परिपातु पश्चात् । बाधे तान् द्वेषो अभयं कृणुतां । सुवीर्यस्य पतयस्याम ॥ 6

7. नक्षत्रं -आश्रेषं

देवता - सर्पाः

इद्ध् सर्पेभ्यो हिवरस्तु जुष्टं। आश्रेषा येषा मनुयन्ति चेतः। 89
ये अन्तरिक्षं पृथिवीं-क्षियन्ति । तेन स्सर्पासो हवमागिमष्ठाः।
ये रोचने सूर्यस्यापि सर्पाः। ये दिवं देवीमनु-सञ्चरन्ति।
येषामाश्रेषा अनुयन्ति कामं। तेभ्य-स्सर्पेभ्यो मधु-मज्जुहोमि॥ 7

8.नक्षत्रं - मघा

देवता - पितरः

उपहूताः पितरो ये मघासु । मनोजवस-स्सुकृत-स्सुकृत्याः ।
ते नो नक्षत्रे हवमागिमष्ठाः । स्वधाभि र्यज्ञं प्रयतं जुषन्तां । 90
ये अग्निदग्धा येऽनग्नि-दग्धाः । येऽमुँलोकं पितरः क्षियन्ति ।
या अश्र विद्यया ७ उ च न प्रविद्य । मघासु य्ज्ञ ए सुकृतं जुषन्तां ॥ 8

9.नक्षत्रं - पूर्वफल्गुनी

देवता - अर्यमा

<u> 10.नक्षत्रं – उत्तर फल्गुनी</u> देवता - भगः श्रेष्ठों देवानां भगवो भगासि । तत्त्वा विदुः फल्गुनी-स्तस्य वित्तात् । अस्मभ्यं-क्षत्रमजर्ं सुवीयं । गोमदश्च-वदुपसन्नु-देह । भगोह दाता भग इत्प्रदाता । भगो देवीः फल्गुनी-राविवेश । भगस्येत्तं प्रसवं गमेम । यत्र देवै-स्सधमादं मदेम । ॥ 10/ 92 देवता - सविता 11.नक्षत्रं – हस्तः आयात् देव-स्सवितो पयातु । हिरण्ययेन सुवृता रथेन । वहन् हस्तर्ं सुभगं विद्यनापसं । प्रयच्छन्तं पपुरिं पुण्यमच्छ । हस्तः प्रयच्छ त्वमृतं वसीयः । दक्षिणेन प्रतिगृभ्णीम एनत् । दातार-मद्य संविता विदेय । यो नो हस्ताय प्रसुवाति यज्ञं ॥ 11 12. नक्षत्रं - चित्रा देवता – त्वष्टा त्वष्टा नक्षत्र-मभ्येति चित्रां । सुभ् संसं-ँयुवति ए रोचमानां । 93 निवेशयंत्र-मृतान् मर्त्या अश्व । रूपाणि पि एशन् भुवनानि विश्वा । तन्नस्त्वष्टा तदुं चित्रा विचष्टां । तन्नक्षत्रं भूरिदा अस्तु मह्यं । तन्नः प्रजां वीखती ए सनोतु । गोभिर्नो अश्वै-स्समनकु यज्ञं ॥ 12

13.नक्षत्रं – स्वाती

देवता – वायुः

वायु र्नक्षत्र—मभ्येति निष्ट्यां । तिग्मशृंगो वृषभो रोरुवाणः ।
समीरयन् भवना मातिरश्चा । अप द्वेषा ्सि नुद—तामरातीः । 94

तन्नो वायस्तदु निष्ट्या श्रृणोतु । तन्नक्षत्रं भूरिदा अस्तु मह्यं ।
तन्नो देवासो अनु जानन्तु कामं । यथा तरेम दुरितानि विश्वा ॥ 13

<u> 14.नक्षत्रं –</u> विशाखा

देवता - इन्द्राग्नीः

दूरम-स्मच्छत्रवो यन्तु भीताः । तदिन्द्राग्नी कृणुतां तद् विशाखे ।
तन्नो देवा अनुमदन्तु यज्ञं । पश्चात् पुरस्ता-दभयन्नो अस्तु ।
नक्षत्राणा-मधिपत्नी विशाखे । श्रेष्ठा-विन्द्राग्नी भुवनस्य गोपौ । 95
। । । । । । । विषूच-२शत्रूनप-बाधमानौ । अपक्षुध-न्नुदतामरातिं । ॥ 14

15. पौर्णमासि

पूर्णा पश्चादुत पूर्णा पुरस्तात् । उन्मध्यतः पौर्णमासी जिगाय ।

तस्यां देवा अधि स्वसन्तः । उत्तमे नाक इह मादयन्तां ।

गृथ्वी सुवर्चा युवति–स्सजोषाः । पौर्णमास्युदगा–च्छोभमाना ।

आप्याय–यन्ती दुरितानि विश्वा ।

उहं दुहां यँजमानाय यज्ञं ॥ 15/96 (26)

<u> 16.नक्षत्रं – अनूराधा</u>

देवता - मित्रः

ऋद्ध्यास्म हव्यै र्नमसोप-सद्य । मित्रं देवं मित्रधेयन्नो अस्तु । अनूराधान् हिवषा वर्द्धयन्तः । शतं जीवेम शरदस्सवीराः । चार्ना । वार्वे । वित्रं-नक्षत्र-मुदगात् पुरस्तात् । अनूराधा स इति यद् वदन्ति । तिन्मत्र एति पथिभि र्देवयानैः । हिरण्ययै र्विततै-रन्तरिक्षे ॥ 16

17.नक्षत्रं - ज्येष्ठा

देवता - इन्द्रः

18.नक्षत्रं – मूलं

देवता – प्रजापतिः

19.नक्षत्रं – पूर्वाषाढा देवता - आपः या दिव्या आपः पयसा संबभूवुः । या अन्तरिक्ष उत पार्त्थिवीर्याः । यासामषाढा अनुयन्ति कामं । ता न आपः श्र स्योना भवन्तु । याश्च कूप्या याश्च नाद्या-स्समुद्रियाः । याश्च वैशन्तीरुत प्रासचीर्याः । 99 यासामषाढा मधुं भक्षयन्ति । ता न आपः रा७ स्योना भवन्तु ॥ 19 देवता – विश्वेदेवाः <u> 20.नक्षत्रं – उत्तराषाढा</u> तन्नो विश्वे उप शृण्वन्तु देवाः । तदषाढा अभिसं यन्तु यज्ञं । तन्नक्षत्रं प्रथतां पशुभ्यः । कृषि वृष्टि र्यजमानाय कल्पतां । शुभाः कन्या युवतय-स्सुपेशसः । कर्मकृत-स्सुकृतो वीर्यावतीः । विश्वान् देवान् हिवषा वर्द्धयन्तीः । अषाढाः काम मुपयान्तु यज्ञं ॥ 20/100 <u> 21.नक्षत्रं – अभिजिद</u> देवता - ब्रह्मा यस्मिन् ब्रह्माऽभ्यजयथ् सर्वमेतत् । अमुञ्च लोक मिदमूच सर्वं। तन्नो नक्षत्र-मभिजिद् विजित्य । श्रियं दधात्व-हणीयमानं ।

22.नक्षत्रं - श्रवणं

देवता – विष्णुः

र्गुण्वन्ति श्रोणा-ममृतस्य गोपां।

पुण्यामस्या उपशृणोमि वाचं। 101

महीं देवीं विष्णुपत्नी मजूर्यां। प्रतीची मेना ए हिविषा यजामः।

नेधा विष्णु-रुरुगायो विचक्रमे। महीं दिवं पृथिवी-मन्तरिक्षं।

तच्छ्रोणैति श्रव-इच्छमाना।

पुण्य । रुलोकं यजमानाय कृण्वती॥ 22

23.नक्षत्रं - श्रविष्टा

देवता - वसवः

अष्टौ देवा वसवस्सोम्यासः । चतस्रो देवी रजराः श्रविष्ठाः ।
ते यज्ञं पान्तु रजसः परस्तात् । संवँथ्सरीण-ममृत्र स्वस्ति । 102
यज्ञं नः पान्तु वसवः पुरस्तात् । दक्षिणतो-ऽभियन्तु श्रविष्ठाः ।
पुण्यन्नक्षत्रमभि संविशाम । मा नो अराति-रघश्णः सागन् ॥ 23

24.नक्षत्रं - शतभिषक् देवता – वरुणः क्षत्रस्य राजा वरुणोऽधिराजः । नक्षत्राणा 🗸 शतभिषग् वसिष्ठः । तौ देवेभ्यः कृणुतो दीर्घमायुः । शत्र सहस्रा भेषजानि धत्तः । यज्ञन्नो राजा वरुण उपयातु । तन्नो विश्वे अभिसँय्यन्तु देवाः । 103 तन्नो नक्षेत्र 🗸 रातभिषग् जुषाणं । दीर्घमायुः प्रतिरद् भेषजानि ॥ 24 <u> 25.नक्षत्रं – पूर्वप्रोष्ठपदा</u> <u>देवता – अजयेकपादः</u> अज एकपा- दुदगात् पुरस्तात् । विश्वा भूतानि प्रति मोदमानः । तस्य देवाः प्रसवं यन्ति सर्वे । प्रोष्ठपदासो अमृतस्य गोपाः । विभ्राजमान-स्समिधा न उग्रः । आऽन्तरिक्ष-मरुहद-गन्द्यां । त्र सूर्यं देव-मजमेकपादं । प्रोष्ठपदासो अनुयन्ति सर्वे ॥ 25 / 104 <u> 26.नक्षत्रं – उत्तरप्रोष्ठपदा</u> <u>देवता – अहिर्बुद्धिनयः</u> अहि बुदिध्नयः प्रथमान एति । श्रेष्ठो देवानामुत मानुषाणां । तं ब्राह्मणा-स्सोमपा-स्सोम्यासः । प्रोष्ठपदासो अभिरक्षन्ति सर्वे । चत्वार एकंमभि कर्म देवाः । प्रोष्ठपदास इति यान् वदन्ति । ते बुद्धनियं परिषद्य स्तुवन्तः । अहि ए रक्षन्ति नमसोप सद्य ॥ 26

<u> 27.नक्षत्रं – रेवती</u>

देवता - पूषा

पूषा रेवत्यन्वेति पन्थां । पुष्टिपती पशुपा वाजबस्त्यौ । 105
इमानि हव्या प्रयता जुषाणा । सुगैर्नी यानैरुपयातां यज्ञं ।
क्षुद्रान् पशून् रक्षतु रेवती नः । गावो नो अश्वाल् अन्वेतु पूषा ।
अञ्चल् रक्षन्तौ बहुधा विरूपं । वाजल् सनुतां यजमानाय यज्ञं ॥ 27

28 नक्षत्रं - अश्विनी

देवता - अश्विनी देवौ

तदिश्वना-वश्चयुजो-पयातां। शुभङ्गमिष्ठौ सुयमेभिरश्वैः।
- । । । । । । ।
स्वन्नक्षत्रण् हिवषा यजन्तौ। मध्वा-संपृक्तौ यजुषा समक्तौ। 106
। । । । । ।
यौ देवानां भिषजौ हव्यवाहौ। विश्वस्य दूता-वमृतस्य गोपौ।
- । । । । । । । ।
तौ नक्षत्रं-जुजुषाणो-पयातां। नमोऽश्विभ्यां कृणुमो-ऽश्वयुग्भ्यां॥ 28

29.नक्षत्रं - अपभरणी

देवता - यमः

अप पाप्मानं भरणी र्भरन्तु । तद् यमो राजा भगवान् विचष्टां । लोकस्य राजा महतो महान् हि । सुगन्नः पन्थामभयं कृणोतु । यस्मिन् नक्षत्रे यम एति राजा । यस्मिन्नेन-मभ्यषिंचन्त देवाः । तदस्य चित्रण् हविषा यजाम । अप पाप्मानं भरणी र्भरन्तु ॥ 29

30.अमावासि

निवेशनी यत्ते देवा अदधुः । 107

31.चन्द्रमा

नवो नवो भवति जायमानो यमादित्या अ*्शुमा*–प्याययन्ति ।

32. अहो रात्री

ये विरूपे समनसा संव्यंयन्ती। समानं तन्तुं परिता—तनाते।

विभू प्रभू अनुभू विश्वतो हुवे। ते नो नक्षत्रे हवमाग—मेतं।

वयं देवी ब्रह्मणा संविँदानाः। सुरत्नासो देववीतिं दधानाः। 108

अहोरात्रे हविषा वर्द्धयन्तः। अति पाप्मान—मतिमुक्त्या गमेम॥

<u> 33. उषा</u>

प्रत्युव दृश्यायती । व्युच्छन्ती दुहिता दिवः ।
अपो मही वृणुते चक्षुषा । तमो ज्योतिष्-कृणोति सूनरी ।
उदु स्त्रियास्सचते सूर्यः । स चा उद्यन्नक्षत्र मर्चिमत् ।
तवे दुषो व्युषि सूर्यस्य च । संभक्तेन गमेमहि ॥ 109

34. नक्षत्रः

35. सूर्यः

उदुत्यं चित्रं ॥ 110

36. अदितिः

। अदितिर्न उरुष्यतु महीमूषु मातरं ॥

37. विष्णुः

, इदं विष्णु प्रतिद्वष्णुः ॥ 111

38. अग्निः

अग्निर् मूर्धा भुवः ॥

<u> 39. अनुमती</u>

। अनुनो–ऽद्यानुमति–रन्विदनुमते त्वं ॥

<u>४०. हव्यवाहः (अग्निः)</u>

. हव्य वाह*७ स्विष्टं ॥* 112

1.30 <u>नक्षत्र उपहोम मन्त्राः</u>

<u> 1. कृत्तिका</u>

2. रोहिणी

<u> 3.मृगशीर्षः</u>

सोमाय स्वाहा मृगशीर्षाय स्वाहा । इन्वकाभ्य स्स्वाहौषधीभ्य ॥ स्स्वाहा ।

। ॥ राज्याय स्वाहा – ऽभिजित्यै स्वाहा ॥ 113

<u> 4. आर्द्री</u>

रुद्राय स्वाहाऽऽर्द्रायै स्वाहा । पिन्वमानायै स्वाहा पशुभ्य स्स्वाहा ॥

```
<u> 5. पुनर्वसु</u>
। ॥ ॥ ॥
अदित्यै स्वाहा पुनर्वसुभ्यां । स्वाहा भूत्यै स्वाहा प्रजात्यै स्वाहा ॥
<u>6.पृष्य</u>ः
। । । ॥ ॥ ॥
बृहस्पतये स्वाहा तिष्याय स्वाहा । ब्रह्मवर्चसाय स्वाहा ॥
<u>7. आश्रेषं</u>
॥ ॥ ॥ ॥ ॥ ॥
सर्पेभ्य स्स्वाहा ऽऽश्रेषाभ्य स्स्वाहा । दन्दशूकेभ्य स्स्वाहा ॥
स्वाहारुन्धतीभ्य स्स्वाहा ॥ 114
9.पूर्व फल्गुनी
। ॥ ॥
अर्यम्णे स्वाहा फल्गुनीभ्या७ स्वाहा । पशुभ्य स्स्वाहा ॥
10. उत्तर फल्गुनी
। । ॥ ॥ ॥ ॥
भगाय स्वाहा फल्गुनीभ्या७ स्वाहा । श्रैष्ठयाय स्वाहा ॥
```

<u> 11. हस्तः</u>

सिवित्रे स्वाहा हस्ताय । स्वाहा ददते स्वाहा पृणते । ——॥ —— ॥ —— ॥ स्वाहा प्रयच्छते स्वाहा प्रतिगृभ्णते स्वाहा ॥

12. चित्रा

त्वष्ट्रे स्वाहा चित्रायै स्वाहा । चैत्राय स्वाहा प्रजायै स्वाहा ॥

13. स्वाति

14. विशाखा

15. पौर्णमासि

। । ॥ पौर्णमास्यै स्वाहा कामाय स्वाहा गत्यै स्वाहा ॥ **115 (29)**

16. अनुराधा

। । मित्राय स्वाहा – ऽनूराधेभ्य स्स्वाहा । मित्रधेयाय स्वाहा – – । ॥ – – – – – – ऽभिजित्यै स्वाहा ॥

```
<u> 17. ज्येष्ठा</u>
्रा ॥ ॥
इन्द्राय स्वाहा ज्येष्ठायै स्वाहा ।
्र
ज्यैष्ठयाय स्वाहा–ऽभिजित्यै स्वाहा ॥
<u> 18. मूलं</u>
। ॥ ॥ ॥
प्रजापतये स्वाहा मूलाय स्वाहा । प्रजायै स्वाहा ॥
<u> 19. पूर्वाषाढा</u>
अद्भ्य स्स्वाहा ज्याढाभ्य स्स्वाहा ।
। ॥ । ॥
समुद्राय स्वाहा कामाय स्वाहा । अभिजित्यै स्वाहा ॥
20. उत्तराषाढा
विश्वेभ्यो देवेभ्य स्स्वाहा ऽषाढाभ्य स्स्वाहा ।
अनपजय्याय स्वाहा जित्यै स्वाहा ॥ 116
21. अभिजित्
```

। ब्रह्मणे स्वाहा ऽभिजिते स्वाहा । — — । ॥ ब्रह्म लोकाय स्वाहा ऽभिजित्यै स्वाहा ॥

```
<u> 22. श्रवणं</u>
```

23. श्रविष्ठा

। । ॥ । ॥ ॥ वसुभ्य स्स्वाहा ॥ श्रविष्ठाभ्य स्स्वाहा । अग्राय स्वाहा परीत्यै स्वाहा ॥

24. शतभिषक्

। । ॥ ॥ ॥ ॥ ॥ ॥ ॥ वरुणाय स्वाहा रातभिषजे स्वाहा । भेषजेभ्य स्स्वाहा ।॥

25. पूर्व प्रोष्ठपदा

। ॥ ॥ ॥ ॥ ॥ ॥ अजायैकपदे स्वाहा प्रोष्ठपदेभ्य स्स्वाहा । 117 — ॥ ॥ ॥ ॥ तेजसे स्वाहा ब्रह्मवर्चसाय स्वाहा ॥

<u> 26. उत्तर प्रोष्ठपदा</u>

। ॥ ॥ ॥ ॥ ॥ ॥ ॥ ॥ ॥ ॥ ॥ अहये बुध्नियाय स्वाहा प्रोष्ठपदेभ्य स्स्वाहा । प्रतिष्ठायै स्वाहा ॥

<u>27. रेवति</u>

पूष्णे स्वाहा रेवत्यै स्वाहा । पशुभ्य स्स्वाहा ॥

<u> 28. अश्विनी</u>

<u> 29. अपभ</u>रणि

यमाय स्वाहा ऽपभरणीभ्य स्स्वाहा । - - - - । ॥ राज्याय स्वाहा ऽभिजित्यै स्वाहा ॥

30. अमावासि

। । । । । । अमावास्यायै स्वाहा कामाय स्वाहा ऽऽगत्यै स्वाहा ॥ **118 (30)**

31. चन्द्रमा

32. अहो रात्री

। ॥ । ॥ ॥ अहे स्वाहा रात्रियै स्वाहा । अतिमुक्त्यै स्वाहा ॥

<u> 33. उषा</u>

ा ॥ ॥ ॥ ॥ ॥ ॥ ॥ ॥ ॥ ॥ ॥ ॥ उषसे स्वाहा व्युष्ट्यै स्वाहा । व्यूषुष्यै स्वाहा व्युच्छन्त्यै स्वाहा । । ॥ ॥ व्युष्टायै स्वाहा ॥

```
<u> 34. नक्षत्रः</u>
नक्षत्राय स्वाहोदेष्यते स्वाहा । 119
ा ॥ । । ॥ ।
उद्यते स्वाहो–दिताय स्वाहा । हरसे स्वाहा भरसे स्वाहा ।
्राजसे स्वाहा तेजसे स्वाहा । तपसे स्वाहा ब्रह्मवर्चसाय स्वाहा ॥
35. सुर्यः
। । ॥ ॥
सूर्याय स्वाहा नक्षत्रेभ्य स्स्वाहा । प्रतिष्ठायै स्वाहा ॥
36. अदितिः
अदित्यै स्वाहा प्रतिष्ठायै स्वाहा ॥
<u> 37. विष्णुः</u>
विष्णवे स्वाहा यज्ञाय स्वाहा । प्रतिष्ठायै स्वाहा ॥ 120
दधिक्राव्यणों अकारिषं । जिष्णो रश्वस्य वाजिनः ।
सुरभि नो मुखां करत् । प्रण आयू एंषि तारिषत् ।
आपोहिष्ठा मयोभुवस्ता न ऊर्जे दधातन । महे रणाय चक्षसे ।
यो विश्वावतमो रसस्तस्य भाजयते ह नः।
उञ्जातीरिव मातरः । तस्मा अरङ्गमाम वो यस्य क्षयाय जिन्वथ ।
```

आपो जनयथा च नः ॥ 121 (32)

1.31 <u>वरुण सूक्तं</u>

ा । । । । । । । । उद्गतमं वरुण पाञा मस्म-दवाधमं विमध्यम् श्रथाय । अथा वयमादित्य व्रते तवानागसो अदितये स्याम ॥ अस्तभ् नाद्ध्या मृषभो अन्तरिक्ष मिमीत वरिमाणं पृथिव्या आऽसींदद् विश्वा भुवनानि सम्राड् विश्वेतानि वरुणस्य व्रतानि ॥ यत्किञ्चेदं व्वरुण दैव्ये जनेऽभिद्रोहं मनुष्या-श्चरामसि । अचित्ती यत्तव धर्मा युयोपिम मानस्तस्मा-देनसो देव रीरिषः ॥ कितवासो यद्रि रिपु र्न दीवि यद्वाघा सत्य–मुतयन्न विद्य । सर्वा – ताविष्य शिथिरेव देवा था ते स्याम वरुण प्रियासः ॥ अवते हेडो वरुण नमो भिरव यज्ञे-भिरीमहे हविर्भिः। क्षयन्न-स्मभ्य मसुर-प्रचेतो राजन्नेना एसि शिश्रथः कृतानि ॥ तत्वायामि ब्रह्मणा वन्दमान–स्तदा शास्ते यजमानो हविर्भिः । अहेडमानो वरुणेह बोद्ध्युरुञ् समान आयुः प्रमोषीः ॥ 122 (33)

1.32 <u>पवमान सूक्तं</u>

हिरण्यवर्णाः शुचयः पावका यासु जातः कश्यपो यास्विन्द्रः । अग्निं ँया गर्भं दिधरे विरूपास्तान आपश्श्य स्योना भवन्तु ॥ यासा ए राजा वरुणो याति मद्ध्ये सत्यान् ऋते अवपश्यं जनानां । मधुश्चुत-३शुचयो याः पावकास्ता न आप३श्च स्योना भवन्तु ॥ यासां देवा दिवि कृण्वन्ति भक्षय्या अन्तरिक्षे बहुधा भवन्ति । याः पृथिवीं पयसोन्दन्ति शुक्रास्ता न आपश्च स्योना भवन्तु॥ शिवेन मा चक्षुषा पञ्यताप श्विवया तनुवोप स्पृशत त्वचं मे । सर्वाण् अग्नीण् रप्सुषदो हुवे वो मयि वर्चो बलमोजो निधत्त ॥ 123 (34) पवमान-स्सुवर्जनः । पवित्रेण विचर्षणिः । यः पोता स पुनातु मा । पुनन्तु मा देवजनाः । पुनन्तु मनवो धिया । पुनन्तु विश्व आयवः । जातवेदः पवित्रवत् । पवित्रेण पुनाहि मा । शुक्रेण देव दीद्यत् । अग्ने क्रत्वा क्रतू 💛 रनु ॥ 124

```
यत्ते पवित्र-मर्चिषि । अग्ने वितत-मन्तरा । ब्रह्म तेन पुनीमहे ।
उभाभ्यां देव सवितः । पवित्रेण सवेन च । इदं ब्रह्म पुनीमहे ।
वैश्वदेवी पुनती देव्यागात् । यस्यै बह्वी-स्तनुवो वीतपृष्ठाः ।
तया मदन्त-स्सधमाद्येषु । वय । स्याम पतयो रयीणां ॥ 125
वैश्वानरो रिमिभिर्मा पुनातु । वातः प्राणेनेषिरो मयो भूः ।
द्यावा पृथिवी पयसा पयोभिः । ऋतावरी यज्ञिये मा पुनीतां ।
बृहद्भि-स्सवितस्तृभिः । वर्षिष्ठै र्देवमन्मभिः ।
अग्ने दक्षैः पुनाहि मा ।
येन देवा अपुनत । येनापो दिव्यंकशः । तेन दिव्येन ब्रह्मणा ॥ 126
इदं ब्रह्म पुनीमहे । यः पावमानी रद्ध्येति ।
ऋषिभि-स्संभृत्रं रसं । सर्वर् स पूतमञ्ज्ञाति ।
स्वदितं मातरिश्वना । पावमानीर्यो अद्ध्येति ।
म् । । । । । न्या । तस्मै सरस्वती दुहे ।
क्षीरण् सर्पि र्मधूदकं । पावमानी स्स्वस्त्ययनीः ॥ 127
```

```
सुदुघाहि पयस्वतीः । ऋषिभि-स्संभृतो रसः ।
ब्राह्मणेष्व-मृत 🔆 हितं। पावमानी र्दिशन्तु नः।
इमं लोकमथों अमुं । कामान्थ् समद्र्ध्यन्तु नः ।
देवी र्देवैः समाभृताः । पावमानी-स्स्वस्त्ययनीः ।
सुदुघाहि घृतश्चुतः । ऋषिभि-स्संभृतो रसः ॥ 128
ब्राह्मणेष्वमृत ् हितं। येन देवाः पवित्रेण।
आत्मानं पुनते सदा । तेन सहस्र धारेण ।
पावमान्यः पुनन्तु मा । प्राजापत्यं पवित्रं ।
शतोद्याम् एं हिरण्मयं। तेन ब्रह्म विदो वयं।
पूतं ब्रह्मं पुनीमहे । इन्द्रं-स्सुनीती सहमा पुनातु ।
सोमस्स्वस्त्या वरुण-स्समीच्या ।
यमो राजा प्रमृणाभिः पुनातु मा।
जातवेदा मोर्जयन्त्या पुनातु । भूर्भुवस्सुवः ॥ 129 (35)
```

```
ओं तच्छंय्योँ रा वृणीमहे । गातुं यज्ञाय । गातुं यज्ञपतये ।
दैवीस्स्वस्तिरस्तु नः । स्वस्ति र्मानुषेभ्यः ।
उद्ध्वं जिगातु भेषजं ।
राज्ञो अस्तु द्विपदे । रां चतुष्पदे ॥ 130 (36)
ओं राान्तिः राान्तिः शान्तिः ॥
( उदकशान्ति समाप्तं )
```

1.33 <u>नक्षत्र सूक्तं (नक्षत्र जप मन्त्राः)</u>

1. नक्षत्रं - कृत्तिका

अग्निर्नः पातु कृतिकाः । नक्षत्रं देविमिन्द्रियं । इदमासां-विचक्षणं ।
हिविग्तसं जुहोतन । यस्य भान्ति रश्मयो यस्य केतवः ।

यस्येमा विश्वा भुवनानि सर्वा । स कृत्तिकाभिरभि-स्वांवसानः ।
अग्निर्नो देवस्सुविते दधातु ॥ 1

अग्नये स्वाहा कृतिकाभ्य स्स्वाहा ।

अंबायै स्वाहा दुलायै स्वाहा ।

नित्तत्यै स्वाहा उभ्रयन्त्यै स्वाहा ।

मेधयन्त्यै स्वाहा वर्षयन्त्यै स्वाहा ।

चुपुणीकायै स्वाहा ।

चुपुणीकायै स्वाहा ।

(कृत्तिका नक्षत्र देवतायै अग्नये नमः)

2. नक्षत्रं - रोहिणी

प्रजापते रोहिणी वेतु पत्नी । विश्वरूपा बृहती चित्रभानुः । मा नो यज्ञस्य सुविते दधातु । यथा जीवेम श्रारदस्सवीराः । रोहिणी देव्युदगात् पुरस्तात् । विश्वा रूपाणि प्रतिमोदमाना ।

(रोहिणी नक्षत्र देवातायै प्रजापतये नमः)

<u> 3. नक्षत्रं – मृगशीर्षः</u>

सोमो राजा मृगशीर्षेण आगन्न् । शिवं नक्षत्रं प्रियमस्य धाम ।
आप्यायमानो बहुधा जनेषु । रेतः प्रजां यजमाने दधातु ।
यते नक्षत्रं मृगशीर्षमस्ति । प्रिय ए राजन् प्रियतमं प्रियाणां ।
तस्मै ते सोम हिवषा विधेम । शन्न एधि द्विपदे शंचतुष्पदे ॥ 3

सोमाय स्वाहा मृगशीर्षाय स्वाहा ।

इन्वकाभ्य स्स्वाहौषधीभ्य स्स्वाहा ।
राज्याय स्वाहा – ऽभिजित्यै स्वाहा ।

(मृगषीर्ष नक्षत्र देवतायै सोमाय नमः)

```
4. नक्षत्रं – आर्द्रा
```

आर्द्रया रुद्रः प्रथमा न एति । श्रेष्ठो देवानां पतिरिध्नयानां ।

नक्षत्रमस्य हिवषा विधेम । मा नः प्रजार् रीरिषन् मोत वीरान् ।

हेती रुद्रस्य परिणो वृणकु । आर्द्रा नक्षत्रं जुषतार् हिवर्नः ।

प्रमुञ्चमानौ दुरितानि विश्वा । अपाघशर् सन्नु-दतामरातिं ॥ 4

हित्रा स्वाहाऽऽद्रियै स्वाहा ।

पिन्वमानायै स्वाहा पशुभ्य स्स्वाहा ।

(आर्द्रा नक्षत्र देवतायै रुद्राय नमः)

5. नक्षत्रं - पुनर्वसु

पुनर्नो देव्यदिति-स्पृणोतु । पुनर्वसू नः पुनरेतां यज्ञं ।

पुनर्नो देवा अभियन्तु सर्वे । पुनः पुनर्वो हिविषा यजामः ।

एवा न देव्य-दितिर-नर्वा । विश्वस्य भर्त्री जगतः प्रतिष्ठा ।

पुनर्वसू हिविषा वर्धयन्ती । प्रियं देवाना-मप्येतु पाथः ॥ 5

अदित्यै स्वाहा पुनर्वसुभ्यां ।

स्वाहा भूत्यै स्वाहा प्रजात्यै स्वाहा ।

(पुनर्वसु नक्षत्र देवतायै अदित्यै नमः)

<u> 6. नक्षत्रं – पुष्यः</u>

बृहस्पतिः प्रथमञ्जायमानः । तिष्यं नक्षत्रमभि संबभूव ।
श्रेष्ठो देवानां पृतनासु जिष्णुः । दिशो नु सर्वा अभयन्नो अस्तु ।
तिष्यः पुरस्तादुत मध्यतो नः । बृहस्पति र्नः परिपातु पश्चात् ।
बाधे तान् द्वेषो अभयं कृणुतां । सुवीर्यस्य पतयस्याम ॥ 6
बृहस्पतये स्वाहा तिष्याय स्वाहा ।
बृह्यवर्चसाय स्वाहा ।

(पुष्य नक्षत्र देवतायै बृहस्पतये नमः)

7. नक्षत्रं - आश्रेषा

इद्ध् सर्पेभ्यो हिवरस्तु जुष्टं। आश्रेषा येषा मनुयन्ति चेतः।
ये अन्तरिक्षं पृथिवीं-क्षियन्ति। तेन स्सर्पासो हवमागिमष्ठाः।
ये रोचने सूर्यस्यापि सर्पाः। ये दिवं देवीमनु-सञ्चरन्ति।
येषामाश्रेषा अनुयन्ति कामं। तेभ्य-स्सर्पेभ्यो मधु-मज्जुहोमि॥ ७
सर्पेभ्य स्स्वाहा ऽऽश्रेषाभ्य स्स्वाहा। दन्दशूकेभ्य स्स्वाहा।

(आश्रेषा नक्षत्र देवतायै सर्पेभ्यो नमः)

```
8. नक्षत्रं – मघा
```

(मघा नक्षत्र देवतायै पितृभ्यो नमः)

9. नक्षत्रं – पूर्वफल्गुनी

<u> 10. नक्षत्रं – उत्तर फल्गुनी</u>

श्रेष्ठो देवानां भगवो भगासि । तत्त्वा विदुः फल्गुनी – स्तस्य वित्तात् । अस्मभ्यं-क्षत्रमजर्ण् सुवीर्यं । गोमदश्च-वदुपसन्नु-देह । भगोह दाता भग इत्प्रदाता । भगो देवीः फल्गुंनी-राविवेश । भगस्येत्तं प्रसवं गमेम । यत्र देवै-स्सधमादं मदेम । ॥ 10

(उत्तरफल्गुनी नक्षत्र देवतायै भगाय नमः)

<u> 11. नक्षत्रं – हस्तः</u>

आयात् देव-स्सवितोपयातु । हिरण्ययेन सुवृता रथेन । वहन् हस्त ए सुभगं विद्यनापसं । प्रयच्छन्तं पपुरिं पुण्यमच्छ । हस्तः प्रयच्छ त्वमृतं वसीयः । दक्षिणेन प्रतिगृभ्णीम एनत् । दातार-मद्य संविता विदेय । यो नो हस्ताय प्रसुवाति यज्ञं ॥ 11 सवित्रे स्वाहा हस्ताय । स्वाहा ददते स्वाहा पृणते । ॥ । ॥ ॥ स्वाहा प्रयच्छते स्वाहा प्रतिगृभ्णते स्वाहा ।

(हस्त नक्षत्र देवतायै सवित्रे नमः)

12. नक्षत्रं - चित्रा

त्वष्टा नक्षत्र-मभ्येति चित्रां । सुभण् ससं-युवतिण् रोचमानां ।

निवेशयत्र-मृतान् मर्त्याण्यः । रूपाणि पिण्शन् भवनानि विश्वा ।

तत्रस्त्वष्टा तदु चित्रा विचष्टां । तत्रक्षत्रं भूरिदा अस्तु मह्यं ।

तत्रः प्रजां वीरवतीण् सनोतु । गोभिनी अश्वै-स्समनकु यज्ञं ॥ 12

त्वष्ट्रे स्वाहा चित्रायै स्वाहा । चैत्राय स्वाहा प्रजायै स्वाहा ।

(चित्रा नक्षत्र देवतायै त्वष्ट्रे नमः)

13. नक्षत्रं – स्वाती

(स्वाती नक्षत्र देवतायै वायवे नमः)

<u> 14. नक्षत्रं – विशाखा</u>

दूरम-स्मच्छत्रवो यन्तु भीताः । तदिन्द्राग्नी कृणतां तद् विशाखे ।
तत्रो देवा अनुमदन्तु यज्ञं । पश्चात् पुरस्ता –दभयन्नो अस्तु ।
नक्षत्राणा-मधिपत्नी विशाखे । श्रेष्ठा-विन्द्राग्नी भुवनस्य गोपौ ।
विषूच-श्रात्रूनप-बाधमानौ । अपक्षुध-न्नुदतामरातिं । ॥ 14

इन्द्राग्निभ्या स्वाहा विशाखाभ्या स्वाहा ।
श्रेष्ठयाय स्वाहा ऽभिजित्यै स्वाहा ।

(विशाखा नक्षत्र देवतायै इन्द्राग्निभ्यां नमः)

15. पौर्णमासि

पूर्णा पश्चादुत पूर्णा पुरस्तात् । उन्मध्यतः पौर्णमासी जिगाय ।

तस्यां देवा अधि संवसन्तः । उत्तमे नाक इह मादयन्तां ।

पृथ्वी सुवर्चा युवित-स्सजोषाः । पौर्णमास्युदगा-च्छोभमाना ।

आप्याय-यन्ती दुरितानि विश्वा । उरुं दुहां यँजमानाय यज्ञं ॥ 15

पौर्णमास्यै स्वाहा कामाय स्वाहा गत्यै स्वाहा ।

(पौर्ण्यमास्यै नमः)

```
16. नक्षत्रं - अनूराधा
```

(अनूराधा नक्षत्र देवतायै मित्राय नमः)

<u> 17. नक्षत्रं – ज्येष्ठा</u>

(ज्येष्ठा नक्षत्र देवतायै इन्द्राय नमः)

18. नक्षत्रं – मूलं

मूलं प्रजां वीरवतीं विदेय। पराच्येतु निऋतिः पराचा।
गोभि र्नक्षत्रं पराभि-स्समकं। अह भूयाद् यजमानाय महां।
गोभि र्नक्षत्रं पराभि-स्समकं। अह भूयाद् यजमानाय महां।
अहर्नो अद्य सुविते दधातु। मूलं नक्षत्रमिति यद् वदन्ति।
पराचीं वाचा निऋतिं नुदामि। शिवं प्रजायै शिवमस्तु महां॥ 18

प्रजापतये स्वाहा मूलाय स्वाहा। प्रजायै स्वाहा।

(मूला नक्षत्र देवतायै प्रजापतये नमः)

19. नक्षत्रं – पूर्वाषाढा

(पूर्वाषाढा नक्षत्र देवतायै अद्भ्यो नमः)

20. नक्षत्रं - उत्तराषाढा

तन्नो विश्वे उप शृण्वन्तु देवाः । तदषाढा अभिसं यन्तु यज्ञं ।

तन्नक्षत्रं प्रथतां पशुभ्यः । कृषि वृष्टि र्यजमानाय कल्पतां ।

शुभाः कन्या युवतय – स्सुपेशसः । कर्मकृत – स्सुकृतो वीर्यावतीः ।

विश्वान् देवान् हविषा वर्द्धयन्तीः । अषाढाः काम मुपयान्तु यज्ञं ॥ 20

विश्वेभ्यो देवेभ्य स्स्वाहा ऽषाढाभ्य स्स्वाहा ।

अन्पजय्याय स्वाहा जित्यै स्वाहा ।

अन्पजय्याय स्वाहा जित्यै स्वाहा ।

(उत्तराषाढा नक्षत्र देवतायै विश्वेभ्यो देवेभ्यो नमः)

21. नक्षत्रं – अभिजित्

यस्मिन् ब्रह्माऽभ्यजयथ् सर्वमेतत् । अमुञ्च लोक मिदमूच सर्वं।
तन्नो नक्षत्र—मभिजिद् विजित्य । श्रियं दधात्व—हणीयमानं ।

उभौ लोकौ ब्रह्मणा सञ्जितेमौ । तन्नो नक्षत्र—मभिजिद् विचष्टां ।

तस्मिन् वयं पृतनास्सं जयेम । तन्नो देवासो अनुजानन्तु कामं ॥ 21

ब्रह्मणे स्वाहा ऽभिजिते स्वाहा । ब्रह्म लोकाय स्वाहा ऽभिजित्यै

स्वाहा । (अभिजित् नक्षत्र देवतायै ब्रह्मणे नमः)

22. नक्षत्रं - श्रवणं

र्शृण्वन्ति श्रोणा-ममृतस्य गोपां । पुण्यामस्या उपशृणोमि वाचं ।

महीं देवीं विष्णुपत्नी मजूर्यां । प्रतीची मेना ए हिवषा यजामः ।

तेथा विष्णु-रुरुगायो विचक्रमे । महीं दिवं पृथिवी-मन्तरिक्षं ।

तच्छ्रोणैति श्रव-इच्छमाना । पुण्य ए रुलोकं यजमानाय कृण्वती ॥ 22

विष्णवे स्वाहा श्रोणायै स्वाहा । रुलोकाय स्वाहा श्रुताय स्वाहा ।

(श्रवण नक्षत्र देवतायै विष्णवे नमः)

<u> 23. नक्षत्रं – श्रविष्टा</u>

अष्टौ देवा वसवस्सोम्यासः । चतस्रो देवी रजगः श्रविष्ठाः ।
ते यज्ञं पान्तु रजसः परस्तात् । संवँथ्सरीण-ममृत्र स्वस्ति ।
यज्ञं नः पान्तु वसवः पुरस्तात् । दक्षिणतो-ऽभियन्तु श्रविष्ठाः ।
पुण्यन्नक्षत्रमभि संविशाम । मा नो अराति-रघश् सागन्न् ॥ 23

तस्प्रिय स्स्वाहा श्रविष्ठाभ्य स्स्वाहा ।
अग्राय स्वाहा परीत्यै स्वाहा ।

(श्रविष्टा नक्षत्र देवतायै वसुभ्यो नमः)

24. नक्षत्रं - रातभिषक्

क्षत्रस्य राजा वरुणोऽधिराजः । नक्षत्राणा ् शतभिषग् वसिष्ठः ।
तौ देवेभ्यः कृणतो दीर्घमायुः । शत्र सहस्रा भेषजानि धतः ।
यज्ञन्नो राजा वरुण उपयातु । तन्नो विश्वे अभि सँय्यन्तु देवाः ।
तन्नो नक्षत्र ् शतभिषग् जुषाणं । दीर्घमायुः प्रतिरद् भेषजानि ॥ 24

वरुणाय स्वाहा शतभिषजे स्वाहा । भेषजेभ्य स्स्वाहाः ।

(शतभिषक् नक्षत्र देवतायै वरुणाय नमः)

25. नक्षत्रं – पूर्वप्रोष्ठपदा

अज एकपा दुदगात् पुरस्तात् । विश्वा भूतानि प्रति मोदमानः ।
तस्य देवाः प्रस्वं यन्ति सर्वे । प्रोष्ठपदासो अमृतस्य गोपाः ।
विश्वाजमान–स्सिमिधा न उग्रः । आऽन्तरिक्ष–मरुहद–गन्द्यां ।
त्रं सूर्यं देव–मजमेकपादं । प्रोष्ठपदासो अनुयन्ति सर्वे ॥ 25

(पूर्वप्रोष्ठपदा नक्षत्र देवतायै अजाय एकपदे नमः)

<u> 26. नक्षत्रं – उत्तरप्रोष्ठपदा</u>

अहि र्बुद्ध्नयः प्रथमान एति । श्रेष्ठो देवानामुत मानुषाणां ।

तं ब्राह्मणा-स्सोमपा-स्सोम्यासः । प्रोष्ठपदासो अभिरक्षन्ति सर्वे ।

चत्वार एकमभि कर्म देवाः । प्रोष्ठपदास इति यान् वदन्ति ।

ते बुद्धनियं परिषद्य स्तुवन्तः । अहि र रक्षन्ति नमसोप सद्य ॥ 26

ग ग ग ॥

अहये बुध्नियाय स्वाहा प्रोष्ठपदेश्य स्स्वाहा । प्रतिष्ठायै स्वाहा ।

(उत्तरप्रोष्ठपदा नक्षत्र देवतायै अहये बुध्नियाय नमः)

27. नक्षत्रं - रेवती

पूषा रेवत्यन्वेति पन्थां । पृष्टिपती पशुपा वाजबस्त्यौ ।

इमानि हव्या प्रयता जुषाणा । सुगैर्नो यानैरुपयातां यज्ञं ।

धुद्रान् पशून् रक्षतु रेवती नः । गावो नो अश्वाण् अन्वेतु पूषा ।

अञ्चल् रक्षन्तौ बहुधा विरूपं । वाजल् सनुतां यजमानाय यज्ञं ॥ 27

पूष्णे स्वाहा रेवत्यै स्वाहा । पशुभ्य स्स्वाहा ।

(रेवती नक्षत्र देवतायै पूष्णे नमः)

```
28 नक्षत्रं – अश्विनी
```

तदिश्वना-वश्चयुजो-पयातां । शुभङ्गमिष्ठौ सुयमेभिरश्वैः ।
स्वन्नक्षत्र्रण् हिविषा यजन्तौ । मध्वा-संपृक्तौ यजुषा समक्तौ ।
यौ देवानां भिषजौ हव्यवाहौ । विश्वस्य दूता-वमृतस्य गोपौ ।

तौ नक्षत्रं-जुजुषाणो-पयातां । नमोऽश्विभ्यां कृणुमो-ऽश्वयुग्भ्यां ॥ 28

अश्विभ्या स्वाहा ऽश्वयुग्भ्या स्वाहा ।
श्वोत्राय स्वाहा श्रुत्यै स्वाहा ।

(अश्विनी नक्षत्र देवतायै अश्विभ्यां नमः)

29. नक्षत्रं - अपभरणी

अप पाप्मानं भरणी भरन्तु । तद् यमो राजा भगवान् विचष्टां ।
लोकस्य राजा महतो महान् हि । सुगन्नः पन्थामभयं कृणोतु ।
यस्मिन् नक्षत्रे यम एति राजा । यस्मिन्नेन-मभ्यषिंचन्त देवाः ।
तदस्य चित्र ए हविषा यजाम । अप पाप्मानं भरणी भरन्तु ॥ 29

यमाय स्वाहा ऽपभरणीभ्य स्स्वाहा ।
राज्याय स्वाहा ऽभिजित्यै स्वाहा ।

(अपभरणी नक्षत्र देवतायै यमाय नमः)

30. अमावासि

निवेशनी सङ्गमनी वसूनां विश्वा रूपाणि वसून्या-वेशयन्ती ।
सहस्र-पोष्ण् सुभगा रराणा सा न आगन् वर्चसा संविँदाना ।
यते देवा अदधु भिगधेय-ममावास्ये संवँसन्तो महित्वा ।
सा नो यज्ञं पिपृहि विश्ववारे रियन्नो धेहि सुभगे सुवीरं ॥ 30
अमावास्यायै स्वाहा कामाय स्वाहाऽऽगत्यै स्वाहा ॥

(अमावास्यै नमः)

31. चन्द्रमा

(चन्द्रमसे नमः)

32. अहो रात्री

ये विरूपे समनसा संव्यंयन्ती। समानं तन्तुं परिता–तनाते।

विभू प्रभू अनुभू विश्वतो हुवे। ते नो नक्षत्रे हवमाग–मेतं।

वयं देवी ब्रह्मणा संविँदानाः। सुरत्नासो देववीतिं दधानाः।

अहोरात्रे हविषा वर्छयन्तः। अति पाप्मान–मितमुक्त्या गमेम। 32

अहे स्वाहा रात्रियै स्वाहा। अतिमुक्त्यै स्वाहा।

(अहो रात्राभ्यां नमः)

<u> 33. उषा</u>

३४. नक्षत्रः

<u> 35. सूर्यः</u>

उदुत्यं जातवेदसं देवं वहिन्त केतवः । दृशे विश्वाय सूर्यं।
चित्रं देवाना मुदगादनीकं चक्षुं र्मित्रस्य वरुणस्याग्नेः ।
आऽप्रा द्यावा पृथिवी अन्तरिक्षण् सूर्य आत्मा जगतस्तस्थुषश्च । 35

सूर्याय स्वाहा नक्षत्रेभ्य स्स्वाहा ।

प्रतिष्ठायै स्वाहा ।

(सूर्याय नमः)

```
36. अदितिः
```

अदितिर्न उरुष्य-त्विदितिः शर्म यच्छतु । अदितिः पात्वण् हसः।
महीमूषु मातरण् सुव्रताना-मृतस्य पत्नी मवसे हुवेम ।
तुविक्षत्रा-मजरन्ती मुरूचीण् सुशर्माण-मदितिण् सुप्रणीतिं । 36

(अदित्यै नमः)

<u> 37. विष्णुः</u>

इदं विष्णु र्विचक्रमे त्रेधा निद्धे पदं । समूहमस्य पां स्पुरे । प्रतिष्ठणु स्तवते वीर्याय । मृगो न भीमः कुचरो गिरिष्ठाः। यस्योरुषु त्रिषु विक्रमणेषु । अधिक्षियन्ति भुवनानि विश्वा । 37 विष्णवे स्वाहा यज्ञाय स्वाहा । प्रतिष्ठाये स्वाहा । प्रतिष्ठाये स्वाहा । (विष्णवे नमः)

38. अग्निः

```
अग्नि मूर्धा दिवः ककुत्पतिः पृथिव्या अयं।
अपाण् रेताण्सि जिन्वति ।
भ्वो यज्ञस्य रजसश्च नेता यत्रा नियुद्धिः सचसे शिवाभिः।
विव मूर्धानं दिधषे सुवर्.षां जिह्वामग्ने चकृषे हव्यवाहं । 38
(अग्नये नमः )
```

39. अनुमती

```
अनुनोऽद्यानुमति यज्ञं देवेषु मन्यतां।
। । । । अग्निश्च हव्यवाहनो भवतां दाशुषे मयः ।
अन्विदनुमते त्वं मन्यासै शंच नः कृधि।
क्रत्वे दक्षाय नो हिनु प्रण आयू ्षि तारिषः।
(अनुमत्यै नमः ) 39
```

40. हव्यवाहः (अग्निः)

नक्षत्रदेवताभ्यो नमः

ओं शान्तिः शान्तिः शान्तिः